

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tora nevi'im u-ketuvim

Leusden, Johannes

Amstelodami, 1667

Secundus Liber Chronicorum, Hebraice [...]

urn:nbn:de:hbz:466:1-39406

SECUNDUS LIBER
CHRONICORUM,
HEBRAICE דברי הימים ב

CAPUT. I. N

1 וַיִּתְחַזַּק שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד עַל־
2 מַלְכוּתוֹ וַיְהוֶה אֱלֹהֵיו עִמּוֹ וַיַּגְדִּילְהוּ לַמַּעֲלָה׃ וַיֹּאמֶר
3 שְׁלֹמֹה לְכָל־יִשְׂרָאֵל לְשָׂרֵי הָאֱלֹפִים וְהַמְּאוֹת
4 וְלַשְּׁפָטִים וְלְכָל נָשִׂיא לְכָל־יִשְׂרָאֵל רֵאשֵׁי הָאֲבוֹת׃
5 וַיֵּלְכוּ שְׁלֹמֹה וְכָל־הַקָּהָל עִמּוֹ לְבַמָּה אֲשֶׁר בְּגִבְעוֹן כִּי־
6 שָׁם הָיָה אֹהֶל מוֹעֵד הָאֱלֹהִים אֲשֶׁר עָשָׂה מֹשֶׁה עֲבָד־
7 יְהוָה בְּמִדְבָּר׃ אֲבָל אַרְוֹן הָאֱלֹהִים הֶעֱלָה דָּוִד מִקְרִית
8 יְעָרִים בְּהַכִּין לוֹ דָּוִד כִּי נָטְחָה לוֹ אֹהֶל בִּירוּשָׁלַם׃
9 וּמִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת אֲשֶׁר עָשָׂה בְּצִלְאֵל בֶּן־אוּרִי בֶן־חוּר ה
10 שָׁם לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה וַיִּדְרֹשׁ שְׁלֹמֹה וְהַקָּהָל׃ וַיַּעַל
11 שְׁלֹמֹה שָׁם עַל־מִזְבַּח הַנְּחֹשֶׁת לִפְנֵי יְהוָה אֲשֶׁר לְאֹהֶל
12 מוֹעֵד וַיַּעַל עֲלָיו עֲלוֹת אֵלֶיךָ׃ בְּלִילָה הַהוּא
13 נִרְאָה אֱלֹהִים לְשְׁלֹמֹה וַיֹּאמֶר לוֹ שְׂאֵל מָה אֲתָן לָךְ׃
14 וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה לְאֱלֹהִים אֲתָה עָשִׂיתָ עִם־דָּוִד אָבִי חֶסֶד
15 גְּדוֹל וְהַמְּלַכְתָּנִי תַחְתָּיו׃ עַתָּה יְהוֶה אֱלֹהִים יֵאמֶן
16 דְּבָרְךָ עִם דָּוִד אָבִי כִּי אֲתָה הַמְּלַכְתָּנִי עַל־עַם רַב
17 בְּעַפְרֵי הָאָרֶץ׃ עַתָּה חֲכָמָה וּמִדַּע תֵּן לִי וְאַצְאָה לִפְנֵי
18 הָעַם הַזֶּה וְאֲבוֹאָה כִּי מִי־שֹׁפֵט אֶת־עַמְּךָ הַזֶּה הַגְּדוֹל׃
19 וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים לְשְׁלֹמֹה יַעַן אֲשֶׁר הִיְתָרָה זֹאת
20 עִם לְבַבְךָ וְלֹא שְׂאֵלְתָ עֵשֶׂר נְכֹסִים וְכִבּוֹד וְאֵת נַפְשׁ
21 שְׁנֵאִיךָ וְגַם יָמִים רַבִּים לֹא שְׂאֵלְתָ וְתִשְׂאֵל לְךָ חֲכָמָה
22 וּמִדַּע אֲשֶׁר תִּשְׁפּוֹט אֶת־עַמִּי אֲשֶׁר הַמְּלַכְתָּךְ עֲלָיו׃
23 הַחֲכָמָה וְהַמִּדַּע נָתַן לָךְ וְעֵשֶׂר וְנְכֹסִים וְכִבּוֹד אֲתָן לָךְ
24 אֲשֶׁר לֹא־תִהְיֶה כֵן לְמַלְכִים אֲשֶׁר לִפְנֵיךָ וְאַחֲרֶיךָ לֹא־
25 יִהְיֶה׃

Salomo
Deum Gi-
beone sum-
tuofo sacri-
ficio colit.

Divinā vi-
sione illu-
stratur.

Atque in-
signi sa-
pientiā di-
vinitus or-
natur.

13 יהיה כן : ויבא שלמה לבמה אשר בגבעון ירושלים מלפני אהל מועד וימלך על ישראל :

14 ויאסף שלמה רכב ופרשים ויהיה לו אלף וארבע מאות רכב ושנים עשר אלף פרשים ויניחם

Florentes ipso regnante, Israelitarum res.

טו בערי הרכב ועם המלך בירושלים : ויתן המלך את הכסף ואת הזהב בירושלים כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים אשר בשפלה לרב : ומוצא הסוטים

מ במקום ה'

אשר לשלמה ממצרים ומקוא סחרי המלך מקוא יקחו במחיר : ועלו ויצאו ממצרים מרכבה בשש

מאות כסף וסוס בחמשים ומאה וכן לכל מלכי החתים ומלכי ארם בדם וציאו : ויאמר שלמה

Cap. II. Salomo Templum admirandi operis excitaturus, cum Hiram Tyri Rege certis conditionibus paciscitur, de materia ex Libano monte subvehenda.

א ב לבנות בית לשם יהוה ובית למלכותו : ויספר שלמה שבעים אלף איש סבל ושמונים אלף איש חצב בהר ומנצחים עליהם שלשת אלפים ושש מאות :

2 וישלח שלמה אל חורם מלך צר לאמר באשר עשית עם דוד אבי ותשלח לו ארזים לבנות

3 לו בית לשבת בו : הנה אני בונה בית לשם יהוה אלהי להקדיש לו להקטיר לפניו קטורת סמים ומערכת תמיד ועלות לבקר ולערב לשבתות

4 ולחרשים ולמועדי יהוה אלהינו לעולם זאת על ישראל : והבית אשר אני בונה גדול כי גדול אלהינו

ה מכל האלהים : ומי יעצר כח לבנות לו בית כי השמים ושמי השמים לא יכלכלהוומי אני אשר אבנה לו בית

6 כי אם להקטיר לפניו : ועתה שלח לי איש חכם לעשות בזה ובכסף ובנחשת ובכדור ובארגון

וכרמיל ותכלת וידע לפתח פתוחים עם החכמים אשר עמי ביהודה ובירושלים אשר הכין דוד אבי :

ה' אחר טורק

7 ושלח לי עצי ארזים ברושים ואלגומים מהלבנון כי

אני ידעתי אשר עבדך יודעים לכרות עצי לבנון והנה
עבדי עם עבדך: ולהכין לי עצים לרב פי הבית
אשר אני בונה גדול והפלא: והנה לחטבים לכרתי
העצים נתתי חטים מפות לעבדך כרים עשרים אלף
ושערים כרים עשרים אלף ויין בתים עשרים אלף ושמן
בתים עשרים אלף: ויאמר חורם מלך צד
בכתבו ושלח אל שלמה באהבת יהוה את עמו נתת
עליהם מלך: ויאמר חורם ברוך יהוה אלהי ישראל
אשר עשה את השמים ואת הארץ אשר נתן ליהוה
המלך בן חכם יורע שכל ובינה אשר יבנה בית ליהוה
ובית למלכותו: ועתה שלחתי איש חכם יורע בענה
לחורם אביו: בן אשה מן בנות דן ואביו איש צד ויורע
לעשות בנה ובכסף בנחשת בברזל באבני סוכע צים
בארנמן בהכלתו ובפזן ובכרמיל ורפתח כל פתוח
ולחשב כל מחשבת אשר ינתן לו עם סכמך ונחכמי
ארני דוד אביו: ועתה החטים והשערים השמן והיין
אשר אמר ארני שלח לעבדיו ויאנחגו וכרת עצים מן
הלבנון בכל צרכך ונביאם לך רפסבורה על ים יפו
ואתה תעלה אתם ירושלים: ויספר שלמה כלד
האנשים הגידים אשר בארץ ישראל אחרי הספר
אשר ספרם דוד אביו וימצאו מאה וחמשים אלף
ושלשת אלפים ושיש מאות: ויעש מהם שבעים אלף
סבל ושמנים אלף חצב פהר ושלשת אלפים ושש
מאות מנצחים להעביר את העם: ויחל שלמה
לבנות את בית יהוה בירושלים בהר המורה אשר
נראה לדוד אביו אשר הכין במקום דוד בנגן ארנן
היבוס: ויחל לבנות בחדש השני בשני בשנת ארבע
למלכותו: ואלה הוסר שלמה לבנות את בית
האלהים

Ille huma-
niter &
prolixè ope-
ram suam
offert.

Cap. III.
Templi fi-
tius, magni-
tudo, par-
tes & orna-
tus descri-
buntur.

האלהים הארך אמות במדה הראשונה אמות ששים
 4 ורחב אמות עשרים : והאולם אשר על פני הארך
 על פני רחב הבית אמות עשרים והגבה מאה ועשרים
 הויצפהו מפנימה זהב טהור : ואת הבית הגדול חפה
 עצי ברושים ויחפרו זהב טוב ויעל עליו תמרים
 6 ושרשרת : ויצף את הבית אבן יקרה לתפארת
 7 והזהב זהב פרוים : ויחף את הבית הקרות הספים
 וקירותיו ודלתותיו זהב ופתח כרובים על הקירות :
 8 ויעש את בית קדש הקדשים ארכו על פני
 רחב הבית אמות עשרים ורחבו אמות עשרים
 9 ויחפרו זהב טוב לככרים שש מאות : ומשקל
 למסמרות לשקלים חמשים זהב והעליות חפה זהב :
 ויעש בבית קדש הקדשים כרובים שנים
 10 מעשה צעזעים ויצפו אתם זהב : וכנפי הכרובים
 ארכם אמות עשרים כנף האחד לאמות חמש מנעת
 לקיר הבית והכנף האחרת אמות חמש מגיע לכנף
 12 הכרוב האחר : וכנף הכרוב האחד אמות חמש מגיע
 לקיר הבית והכנף האחרת אמות חמש רבקה לכנף
 13 הכרוב האחר : כנפי הכרובים האלה פרשים אמות
 עשרים והם עמדים על רגליהם ופניהם לבית :
 14 ויעש את הפרכת תכלת וארגמן וכרמיל
 15 ובוץ ויעל עליו כרובים : ויעש לפני הבית
 עמודים שנים אמות שלשים וחמש ארך והצפת
 16 אשר על ראשו אמות חמש : ויעש
 שרשרות כדביר ויתן על ראש העמדים ויעש רמונים
 17 מאה ויתן בשרשרות : ויקם את העמודים על פני
 יחיר ההיכל אחר מימין ואחר מהשמאל ויקרא שם הימני
 א ד יכין ושם השמאל יבעז : ויעש מזבחה נחשת עשרים

Cap. IV.
Altaris
laborum

אמה PPPP א סא

אמה ארכו ועשרים אמה רחבו ועשר אמות קומתו :
 ויעש את הים מוצק עשר באמה משפתו 2
 אל שפתו עגול 1 סביב וחמש באמה קומתו וקו
 שלשים באמה יסב אתו סביב : ודמות בקרים תהיה 3
 לו סביב 1 סביב סובבים אתו עשר באמה מקיפים את
 הים סביב שנים טורים הבקר יצוקים במצקתו : עומד 4
 על שנים עשר בקר שלשה פנים 1 צפונה ושלשה
 פנים ימה ושלשה פנים נגבה ושלשה פנים מזרחה
 והים עליהם מלמעלה וכל אחריהם ביתה : ועביו ה
 טפח ושפתו כמעשה שפת כוס פרח שושנה מחויק
 בהנים שלשת אלפים יביל : ויעש כזורים 6
 עשרה ויתן חמשה מימין וחמשה מהשמאול לרחצה
 בהם ארבע מעשה העולה ירחו בהם והים לרחצה
 לכהנים בו : ויעש את מנרות הזהב עשר 7
 כמשפטם ויתן בהיכל חמש מימין וחמש משמאול :
 ויעש שלחנות עשרה וינח בהיכל חמשה 8
 מימין וחמשה משמאול ויעש מזרקי זהב מאה :
 ויעש חצר הכהנים והעזרה הגדולה 9
 ודלתות לעזרה ודלתותיהם צפה נחשת : ואת הים י
 נתן מכתף הימנית קדמה ממול נגבה :
 ויעש חדרים את הסירות ואת היעים 11
 ואת המזרקות ויכל חירם לעשות את המלאכה תורם קרי
 אשר עשה למלה שלמה בבית האלהים : עמורים 12
 שנים והגלות והכתרות על ראש העמדים שתיים
 והשבכות שתיים לכסות את שתי גלות הכתרות
 אשר על ראש העמודים : ואת הרמונים ארבע 13
 מאות לשת השבכות שנים טורים רמונים לשבכת
 האחרת לכסות את שתי גלות הכתרות אשר על
 פני

aneorum ,
 columna-
 rum , reli-
 quaque
 Sanctuarii
 supellectilis
 fabrica.

14 פְּנֵי הַעֲמֹדִים: וְאֶת הַמִּכְנֹזֹת עָשָׂה וְאֶת הַפִּירֹת
 15 עָשָׂה עַל הַמִּכְנֹזֹת: אֶת הַיָּם אַחַד וְאֶת הַבְּקָר
 16 שְׁנַיִם עֶשֶׂר תַּחְתָּיו: וְאֶת הַסִּירֹת וְאֶת הַיַּעֲיִם
 וְאֶת הַמִּזְלָגֹת וְאֶת כָּל כְּלֵיהֶם עָשָׂה חֹרֵם אֲבִיו
 17 לַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה נְחֹשֶׁת מְרוּק: בְּכַכְר
 הַיַּרְדֵּן יָצַק הַמֶּלֶךְ בְּעֵבֵי הָאֲדָמָה בֵּין סְכוּרֹת וּבֵין
 18 צִרְדָּתָהּ: וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה כָּל הַכֵּלִים
 הָאֵלֶּה לְרֹב מְאֹד כִּי לֹא נִחְקַר מִשְׁקַל הַנְּחֹשֶׁת:
 19 וַיַּעַשׂ שְׁלֹמֹה אֶת כָּל הַכֵּלִים אֲשֶׁר בֵּית הָאֱלֹהִים
 וְאֶת מִזְבַּח הַזֹּהֵב וְאֶת הַשְּׁלֹחַנֹת וְעֲלֵיהֶם לֶחֶם
 כ הַפָּנִים: וְאֶת הַמְנֹרֹת וְנִרְתֵיהֶם לְבַעֲרֵם כַּמִּשְׁפָּט
 21 לְפָנֵי הַדְּבִיר זֶהֱבִי סָגוּר: וְהַפְּרָח וְהַנְּרוֹת וְהַמְּלַקְחִים
 22 זֶהֱבִי הוּא מְכֻלֹּת זֶהֱבִי: וְהַמְּזֻמְרוֹת וְהַמְּזֻרְקוֹת וְהַכַּפּוֹת
 וְהַמַּחְתּוֹת זֶהֱבִי סָגוּר וּפְתַח הַבַּיִת דְּלִתּוֹתָיו הַפָּנִימֹיֹת
 לְקֹדֶשׁ הַקֳּדָשִׁים וְדִלְתֵי הַבַּיִת לְהִכָּל זֶהֱבִי:

וְתִשְׁלַם כָּל הַמְּלָאכָה אֲשֶׁר-

ה א

Cap. V.
 Salomo, fe-
 sto Sacer-
 dotum ac
 Principum
 comitatu.

עָשָׂה שְׁלֹמֹה לְבֵית יְהוָה וַיְבִיא שְׁלֹמֹה אֶת קְדָשֵׁי
 1 דָּוִד אֲבִיו וְאֶת הַכֶּסֶף וְאֶת הַזָּהָב וְאֶת כָּל הַכֵּלִים
 2 נָתַן בְּאֶצְרוֹת בֵּית הָאֱלֹהִים: אִזְיִקְהִיל שְׁלֹמֹה
 אֶת זִקְנֵי יִשְׂרָאֵל וְאֶת כָּל רֹאשֵׁי הַמִּטּוֹת נְשֵׂאֵי
 הָאֲבוֹת לְבְנֵי יִשְׂרָאֵל אֶל יְרוּשָׁלַם לְהַעֲלוֹת אֶת-אֲרוֹן
 3 בְּרִית יְהוָה מֵעִיר דָּוִד הִיא צִיּוֹן: וַיִּקְהֲלוּ אֶל הַמֶּלֶךְ
 4 כָּל-אִישׁ יִשְׂרָאֵל בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁבִיעִי: וַיָּבֹאוּ כָּל
 הַזִּקְנֵי יִשְׂרָאֵל וַיִּשְׂאוּ הַלֹּוִים אֶת הָאֲרוֹן: וַיַּעֲלוּ אֶת-
 הָאֲרוֹן וְאֶת-אֹהֶל מוֹעֵד וְאֶת כָּל-כְּלֵי הַקֳּדָשׁ אֲשֶׁר
 6 בְּאֹהֶל הָעֵלֹוֹ אִתָּם הַכֹּהֲנִים הַלֹוִים: וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה וְכָל-
 עַדֵּת יִשְׂרָאֵל הִנּוּעֵדִים עֲלָיו לְפָנֵי הָאֲרוֹן מִזְבַּחִים צֹאן
 7 וּבְקָר אֲשֶׁר לֹא-יִסְפְּרוּ וְלֹא-יִמְנוּ מְרֹב: וַיָּבִיאוּ הַכֹּהֲנִים

Arcam fo-
 deris in
 Templi ady-
 tum indu-
 cit.

סא ב 2 PPPP את

את ארון ברית יהוה אל מקומו אל דביר הבית אל
קדש הקדשים אל תחת כנפי הכרוכים ויהיו הכרוכים
פרשים כנפים על מקום הארון וכסו הכרוכים על
הארון ועל כדיו מלמעלה ויארכו הכדים ויראו
ראשי הכדים מן הארון על פני הדביר ולא יראו
החוצה ויהי שם עד היום הזה : אין בארון רק שני
הלחות אשר נתן משה בחרב אשר פרת יהוה עם

בני ישראל בצאתם מצרים : *Dumque*

הכהנים מן הקדש כי כל הכהנים הנמצאים
התקדשו אין לשמור למחלקות : והלויים המשררים
לכלם לאסף להימן לידתון ולבניהם ולאחיהם
מלבשים בויז במצלתים ובנבלים וכנורות עמדים
מזרח למזבח ועמהם כהנים למאה ועשרים
מחצרים בחצרות : ויהי כאחד למחצרים
ולמשררים להשמיע קול אחר להלל ולהדות ליהוה
וכהרים קול בחצרות ובמצלתים ובכלי השיר
ובהלל ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו והבית מלא ענן
בית יהוה : ולא יכלו הכהנים לעמוד לשרת מפני
הענן כי מלא כבוד יהוה את בית האלהים :

*facro con-
centu Do-
minum
celebrat.
Ille propi-
tius in Æ-
dem istam
veluti de-
scendit, se-
que presen-
ti numine
coram uni-
versis ex-
hibet.*

13 יחיר ר'
יחיר צ'

אז אמר שלמה יהוה אמר לשכון בערפל : *א*

ואני בניתי בית זבל לך ומכון לשבתך עלמים : *ב*

המלך את פניו ויברך את כל קהל ישראל וכל קהל
ישראל עומד : ויאמר ברוך יהוה אלהי ישראל אשר
דבר בפיו את דויד אבי ובידיו מלא לאמר : מן היום ה

אשר הוצאתי את עמי מארץ מצרים לא בחרתי בעיר
מכל שבטי ישראל לבנות בית להיות שמי שם ולא
בחרתי באיש להיות נגיד על עמי ישראל : ואבחר
בירושלם להיות שמי שם ואבחר ברויד להיות על

עמי

*Cap. VI.
Salomo so-
lemnibus
precibus
Ædem con-
secrat.*

7 עמי ישראל : ויהי עם לבב דוד אבי לבנות בית לשם
 8 יהוה אלהי ישראל : ויאמר יהוה אל דוד אבי יען
 אשר היה עם לבבך לבנות בית לשמי הטיבות כי
 9 היה עם לבבך : רק אתה לא תבנה הבית כי בנך
 י הוצא מחלצוך הוא יבנה הבית לשמי : ויקם יהוה את
 דברו אשר דבר ואקום תחת דוד אבי ואשב על
 כסא ישראל כאשר דבר יהוה ואבנה הבית לשם
 11 יהוה אלהי ישראל : ואשים שם את הארון אשר שם
 12 ברית יהוה אשר כרת עם בני ישראל : ויעמד לפני
 13 מזבח יהוה נגד כל קהל ישראל ויפרש כפיו : כי
 עשה שלמה כדור נחשת ויתנהו בתוך העזרה חמש
 אמות ארכו וחמש אמות רחבו ואמות שלוש קומתו
 ויעמד עליו ויברך על ברכיו נגד כל קהל ישראל
 14 ויפרש כפיו השמימה : ויאמר יהוה אלהי ישראל אין
 כמוך אלהים בשמים ובארץ שמר הברית והחסד
 15 לעבדך ההלכים לפניך בכל לבם : אשר שמרת
 לעבדך דוד אבי את אשר דברת לו ותדבר בפק
 16 ובידך מלא את ביום הזה : ועתה יהוה אלהי ישראל
 שמר לעבדך דוד אבי את אשר דברת לו לאמר לא
 יכרת לך איש מלפני יושב על כסא ישראל רק אם
 ישמרו בניה את דרכם ללכת בתורת כי כאשר הלכת
 17 לפני : ועתה יהוה אלהי ישראל יאמן דברך אשר
 18 דברת לעבדך לדוד : כי האמנם ישב אלהים את
 האדם על הארץ הנרה שמים ושמי השמים לא
 19 יכלכלוך אף כי הבית הזה אשר בנית : ופנית אל
 תפלת עבדך ואל תחנתו יהוה אלהי לשמע אל
 הרנה ואל התפלה אשר עבדך מתפלל לפניך :
 כ להיות עיניך פתוחות אל הבית הזה יומם ולילה אל

המקום אשר אמרת לשום שמך שם לשמוע אל
התפלה אשר יתפלל עבדך אל המקום הזה :
ושמעת אל תחנוני עבדך ועמך ישראל אשר יתפללו ²¹
אל המקום הזה ואתה תשמע ממקום שבתך מן
השמים ושלחת אס יחטא איש לרעהו ונשא ²²
בו אלה להאלתו ובא אלה לפני מזבחך בבית הזה :
ואתה תשמע מן השמים ועשית ושפטת את עבדך ²³
להשיב לרשע לתת דרכו בראשו ולהצדיק צדיק לתת
לו כצדקתו : ואם יגנף עמך ישראל ²⁴
לפני אויב כי יחטאו לך ושבנו והורו את שמך
והתפללו והתחנונו לפניך בבית הזה : ואתה תשמע כה
מן השמים ושלחת לחטאת עמך ישראל והשיבותם
אל האדמה אשר נתתה להם ולאבותיהם :
בהעצר השמים ולא יהיה מטר כי יחטאו ²⁶
לך והתפללו אל המקום הזה והורו את שמך
מחטאתם ישוכן כי תענם : ואתה תשמע השמים ²⁷
וסלחת לחטאת עבדך ועמך ישראל כי תורם אל
הדרך הטובה אשר ילכו בה ונתתה מטר על ארצך
אשר נתתה לעמך לנחלה : דעב כי ²⁸
יהיה בארץ דבר כי יהיה שדפון וירקון ארבה וחטיל
כי יהיה פי יצר לו איביו בארץ שעריו כל נגע וכל
מחלה : כל תפלה כל תחנון אשר יהיה לכל האדם ²⁹
ולכל עמך ישראל אשר ידעו איש נגעו ומכאבו ופרש
בפיו אל הבית הזה : ואתה תשמע מן השמים מכון ל
שבתך ושלחת ונתתה לאיש ככל דרכיו אשר תדע
את לבבו כי אתה לבדך ידעת את לבב בני האדם :
למען יראוך ללכת בדרכיך כל הימים אשר הם ³¹
חיים על פני האדמה אשר נתתה לאבותינו :

31 וגם אל הנכרי אשר לא מעמד ישראל הוא
 ובא מארץ רחוקה למען שמך הגדול ודרך החוקה
 32 ודרועך הנטויה ובאו והתפללו אל הבית הזה : ואתה
 תשמע מן השמים ממכון שבתך ועשית ככל אשר
 יקרא אליך הנכרי למען ידעו כל עמי הארץ את
 שמך וליראה אתך כעמך ישראל ולדעת כי שמך
 34 נקרא על הבית הזה אשר בנית : כי
 יצא עמך למלחמה על איביו בדרך אשר תשלחם
 והתפללו אליך דרך העיר הזאת אשר בחרת בה
 לה והבית אשר בנית לשמך : ושמעת מן השמים את
 36 תפלתם ואת תחנונתם ועשית משפטם : כי יחטאו לך
 כי אין אדם אשר לא יחטא ואנפת בסונתתם לפני
 אויב ושבוים שוביהם אל ארץ רחוקה או קרובה :
 37 והשיבו אל לבכם בארץ אשר נשבו שם ושבו
 והתחנונו אליך בארץ שבים לאמר חטאנו העונו
 38 ורשענו : ושבו אליך בכל לבם ובכל נפשם בארץ
 שבים אשר שבו אתם והתפללו דרך ארצם אשר
 נתתה לאבתם והעיר אשר בחרת ולבית אשר בנית
 39 לשמך : ושמעת מן השמים ממכון שבתך ארץ
 תפלתם ואת תחנוניהם ועשית משפטם וסלחת
 מ לעמך אשר חטאו לך : עתה אלהי יהודא עיניך
 41 פתחות ואזניך קשבות לתפלת המקום הזה : ועתה
 מלכ קומה יהוה אלהים לנוחך אתה וארון עזך כהניך יהוה
 42 אלהים ילכשו תשועה וחסדיך ישמחו בטוב : יהוה
 אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דוד
 עבדך :

43 וזכרות שלמה להתפלל והאש ירדה מהשמים
 ותאכל העלה והזבחים וכבוד יהוה מלא את הבית :
 סא ד 4 P P P P ולא

Cap. VII.
 Ad Regis
 supplica-
 tionem

2 ולא יכלו הכהנים לבוא אל בית יהוה כי מלא כבוד
 יהוה את בית יהוה: וכל בני ישראל ראים בחדת
 האש וכבוד יהוה על הבית וכרעו אפים ארצה על
 הרצפה וישתחוו והודות ליהוה כי טוב כי לעולם
 4 חסדו: והמלך וכל העם זבחים זבח לפני יהוה:
 ויזבח המלך שלמה את זבח הבקר עשרים ושנים ה
 אלף וצאן מאה ועשרים אלף ויחנכו את בית
 האלהים המלך וכל העם: והכהנים על משמרותם
 עמדים והלויים בכלי שיר יהוה אשר עשה דויד המלך
 להדור ליהוה כי לעולם חסדו כהלל דויד בידם
 והכהנים מחצצרים נגדם וכל ישראל עמדים:
 7 ויקרש שלמה את תוך החצר אשר לפני
 בית יהוה כי עשה שם העלות ואת חלבי השלמים
 כי מזבח הנחשת אשר עשה שלמה לאיכול להכיל
 את העלה ואת המנחה ואת החלבים: ויעש שלמה
 8 את החג בעת ההיא שבעת ימים וכל ישראל עמו
 קהל גדול מאד מלבוא חמת עד נחל מצרים: ויעשו
 9 ביום השמיני עצרת כי חנכת המזבח עשו שבעת
 ימים והחג שבעת ימים: וביום עשרים
 10 ושלשה לחדש השביעי שלח את העם לאהליהם
 שמחים ומטובי לב על הטובה אשר עשה יהוה לדויד
 11 ולשלמה ולישראל עמו: ויכל שלמה את בית יהוה
 ואת בית המלך ואת כל הבא על לב שלמה לעשות
 12 בבית יהוה ובביתו הצליח: וירא יהוה
 אל שלמה בלילה ויאמר לו שמעתי את תפלתך
 13 ובחרתי במקום הזה לי לבית זבח: הן אעצר השמים
 ולא יהיה פטר והן אצוה על חגב לאכול הארץ ואם
 14 אשלח דבר בעמי: ויכנעו עמי אשר נקרא שמי
 עליהם

descendit ignis sacer.

*Solemne sacrum in-
struitur. &
festi dies ce-
lebrantur.*

*Salomo ite-
rum divinā
visione bea-
tur.*

עליהם ויתפללו ויבקשו פני וישבו מדרכיהם הרעים
 ואני אשמע מן השמים ואסלח לחטאתם וארפא את
 10 טו ארצם : עתה עיני יהיו פתחות ואזני קשבות לתפלת
 16 המקום הזה : ועתה בחרתי והקדשתי את הבית הזה
 להיות שמי שם עד עולם והיו עיני ולבי שם כל הימים :
 17 ואתה אם תלך לפני כאשר הלך דוד אביך ולעשות
 18 ככל אשר צויתך והקיומשפטי תשמור : והקימתי
 את כסא מלכותך כאשר ברתי לדוד אביך לאמר
 19 לא יכרת לך איש מושל בישראל : ואסתובון אתם
 ועזבתם חקותי ומצותי אשר נתתי לפניכם והלכתם
 כועברתם אלהים אחרים והשתחיתם להם : ונתשתים
 מעל ארמתי אשר נתתי להם ואת הבית הזה אשר
 הקדשתי לשמי אשליך מעל פני ואתננו למשל
 21 ולשנינה בכל העמים : והבית הזה אשר היה עליון
 לכל עבר עליו ישם ואמר בפה עשה יהוה בכח
 22 לארץ הזאת ולבית הזה : ואמרו על אשר עזבו את
 יהוה אלהי אבותיהם אשר הוציאם מארץ מצרים
 ויחזיקו באלהים אחרים וישתחוו להם ויעבדום על כן
 הביא עליהם את כל הרעה הזאת :

Cap. VIII.
 Salomo op-
 pida ac
 munimen-
 ta quadam
 condit.

ח ז ויהי מקץ עשרים שנה אשר בנה
 2 שלמה את בית יהוה ואת ביתו : והערים אשר נתן
 חורם לשלמה בנה שלמה אותם וישב שם את בני
 3 ישראל : וילך שלמה חמת צובה ויחזק עליה : ויבן
 4 את תדמר במדבר ואת כל ערי המסכנות אשר בנה
 ה בחמת : ויבן את בית חורון העליון ואת בית חורון
 6 התחתון ערי מצור חומות דלתים ובריח : ואת
 בעלת ואת כל ערי המסכנות אשר היו לשלמה ואת
 כל ערי הרכבו את ערי הפרשים ואת כל חשק שלמה
 אשר

אֲשֶׁר הִשָּׁק לְבָנוֹת בְּיַד שְׁלֹמֹה וּבְלִבְנוֹן וּבְכָל אֶרֶץ

מִמִּשְׁלַתּוֹ : כָּל הָעַם הַנּוֹתֵר מִן הַחֵתִי וְהָאֱמֹרִי וְהַפְּרִזִּי 7

Emoreos, aliosque externi generis populo intermixtos, aelectu habito, servire subct.

וְהַחִוִּי וְהַיְבוּסִי אֲשֶׁר לֹא מִיִּשְׂרָאֵל הֵמָּה : מִן בְּנֵיהֶם אֲשֶׁר 8

נִוְתְּרוּ אַחֲרֵיהֶם בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר לֹא כְּלוּם בְּנֵי יִשְׂרָאֵל

וַיַּעֲלֶם שְׁלֹמֹה לְמַס עַד הַיּוֹם הַזֶּה : וּמִן בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר 9

לֹא נָתַן שְׁלֹמֹה לְעֲבָדִים לְמַלְאכְתּוֹ כִּי הֵמָּה אַנְשֵׁי

מִלְחָמָה וְשָׂרֵי שְׁלִישֵׁי וְשָׂרֵי רֶכֶב וּפְרָשָׁיו : וְאֵלֶּה שְׂרָיִי

הַנְּצִיבִים אֲשֶׁר לְמֶלֶךְ שְׁלֹמֹה חֲמִשִּׁים וּמֵאָתַיִם הָרִדִים יח

בְּעַם : וְאֵת בַּת פְּרָעָה הָעֵלְיָה שְׁלֹמֹה מַעִיר דָּוִד לְבֵית 11

אֲשֶׁר בָּנָה לָּהּ כִּי אָמַר לֹא תֵשֵׁב אִשָּׁה לִי בְּבֵית דָּוִד

מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כִּי קָדַשׁ הֵמָּה אֲשֶׁר בָּאָה אֵלֵיהֶם אֶרְוֹן

יְהוָה : אִן הָעֵלְיָה שְׁלֹמֹה עֲלוֹת לַיהוָה 12

Cultum Dei ac Religionem curat.

עַל מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר בָּנָה לְפָנָי הָאוֹלָם : וּבְדָבַר יוֹם 13

בַּיּוֹם לְהָעֲלוֹת כַּמִּצְוֹת מֹשֶׁה לְשִׁבְתוֹת וּלְחֻדְשֵׁים

וּלְמוֹעֲדוֹת שְׁלוֹשׁ פְּעָמִים בַּשָּׁנָה כַּחַג הַמִּצּוֹת וּכַחַג

הַשִּׁבְעוֹת וּכַחַג הַסֻּכּוֹת : וַיַּעֲמֵד כַּמִּשְׁפָּט דָּוִד אָבִיו 14

אֶת מַחְלְקוֹת הַכֹּהֲנִים עַל עֲבֹדָתָם וְהַלְוִיִּם עַל־

מִשְׁמֹרוֹתָם לְהַלֵּל וּלְשַׁרֵּת נֶגֶד הַכֹּהֲנִים לְדַבֵּר

יוֹם בְּיוֹמוֹ וְהַשְּׁעָרִים בְּמַחְלְקוֹתָם לְשַׁעַר וְשַׁעַר

כִּי כֵן מִצְוֶה דָּוִד אִישׁ הָאֱלֹהִים : וְלֹא סָרוּ מִצְוֹת 15

הַמֶּלֶךְ עַל הַכֹּהֲנִים וְהַלְוִיִּם לְכָל דָּבָר וּלְאַצְרוֹת :

וַהֲכֵן כָּל־מַלְאכְתֵּי שְׁלֹמֹה עַד הַיּוֹם מוֹסֵד בֵּית 16

יְהוָה וְעַד כְּלַתּוֹ שְׁלֹם בֵּית יְהוָה :

17 Classem, cum Hiram, instruit, atque ad mercandum Ophirum versus navigare jubet. Cap. IX. Regina Se-

אוֹ הַלֵּךְ שְׁלֹמֹה לְעִצְיוֹן גִּבְרָה וְאֵלֶּה 17

אֵילוֹת עַל־שֵׁפֶת הַיָּם בְּאֶרֶץ אֲדוּם : וַיִּשְׁלַח לוֹ חֹנָם 18

בֶּן־עֲבָדָיו אֹנִיּוֹת וְעֲבָדִים יוֹדְעֵי יָם וַיָּבֹאוּ עִם עֲבָדֵי יח

שְׁלֹמֹה אוֹפִירָה וַיִּקְחוּ מִשָּׁם אַרְבַּע מֵאוֹת וַחֲמִשִּׁים

כִּכָּר זָהָב וַיָּבִיאוּ אֶל־הַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה :

וּמִלְכַת ט

שָׁבָא

*ba, Salomo-
nis visendi
causa, Fe-
rusalemum
contendit.*

שָׁבָא שָׁמְעָה אֶת־שִׁמְעַתְּ שְׁלֹמֹה וַתָּבוֹא לְנִסּוֹת אֶת־
 שְׁלֹמֹה בַּחֲדוֹת בִּירוּשָׁלַם בְּחֵיל כְּבֹד מְאֹד וְגַמְלִים
 גִּשְׂאִים בְּשָׁמַיִם וְזָהָב לְרֹב וְאִבְן יָקָרָה וַתָּבוֹא אֶל־
 שְׁלֹמֹה וַתְּדַבֵּר עִמּוֹ אֵת כָּל־אֲשֶׁר הָיָה עִם לִבָּבָה :
 2 וַיַּגִּד־לָהּ שְׁלֹמֹה אֶת־כָּל־דְּבָרֶיהָ וּלְאֵנְעֹלָם דְּבַר
 3 מִשְׁלֹמֹה אֲשֶׁר לֹא הִגִּיד לָהּ : וַתֵּרָא מַלְכַת שְׁבָא אֶת־
 4 חֲכֵמַת שְׁלֹמֹה וְהַבִּירַת אֲשֶׁר בָּנָה : וּמֵאֵכֶל שְׁלַחְנֹהּ
 וּמוֹשָׁב עַבְדָּיו וּמַעְמַד מִשְׁרָתָיו וּמַלְכוּשֵׁיהֶם וּמִשְׁקֵי
 וּמַלְכוּשֵׁיהֶם וְעֵלִיתוֹ אֲשֶׁר יַעֲלֶה בֵּית יְהוָה וּלְאֵ־הָיָה
 הָ עוֹד בָּהּ רוּחַ : וַתֹּאמֶר אֶל־הַמֶּלֶךְ אֵמֵת הַדְּבַר אֲשֶׁר
 6 שָׁמַעְתִּי בְּאֶרֶץ עַל־דְּבָרֶיךָ וְעַל־חֲכָמְתֶּךָ : וּלְאֵ־
 הָאֲמֵנִתִי לְדְבָרֵיהֶם עַד אֲשֶׁר־בָּאתִי וַתֵּרְאֵנִה עֵינַי וְהִנֵּה
 לֹא הִגִּיד לִי חֵצֵי מַרְבִּית חֲכָמְתֶּךָ יִסְפֹּת עַל־הַשְּׁמוּעָה
 7 אֲשֶׁר שָׁמַעְתִּי : אֲשֶׁר־יִאֲשֶׁךְ וְאֲשֶׁר־יַעֲבִיר אֵלֶיךָ
 8 הָעַמִּידִים לְפָנֶיךָ תָּמִיד וְשָׁמַעִים אֶת־חֲכָמְתֶּךָ : יְהִי
 יְהוָה אֱלֹהֶיךָ בָרוּךְ אֲשֶׁר־יַחֲפִיץ בְּךָ לְתַתֶּךָ עַל־כִּסְאוֹ
 לְמַלְךְ לִיהוָה אֱלֹהֶיךָ בְּאַהֲבַת אֱלֹהֶיךָ אֶת־יִשְׂרָאֵל
 לְהַעֲמִידוֹ לְעוֹלָם וַיִּתֶּנֶךָ עֲלֵיהֶם לְמַלְךְ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט
 9 וַיִּצְדָּקָה : וַתִּתֵּן לְמַלְךְ מֵאֹה וְעֹשְׂרִים כְּכֹר זָהָב וּבִשְׁמַיִם
 לְרֹב מְאֹד וְאִבְן יָקָרָה וּלְאֵ־הָיָה כְּבִשְׁם הַהוּא אֲשֶׁר נָתַןָה
 י מַלְכַת שְׁבָא לְמַלְךְ שְׁלֹמֹה : וְגַם עַבְדֵי חוֹרָם וְעַבְדֵי
 שְׁלֹמֹה אֲשֶׁר הֵבִיאוּ זָהָב מֵאוֹפִיר הֵבִיאוּ עִצֵי אֶלְגֹּמִים דָּגֵשׁ אַחֵר סוֹרֵק
 11 וְאִבְן יָקָרָה : וַיַּעַשׂ הַמֶּלֶךְ אֶת־עֵצֵי הָאֶלְגֹּמִים מִסְּלוֹת דָּגֵשׁ אַחֵר סוֹרֵק
 לְבֵית יְהוָה וּלְבֵית הַמֶּלֶךְ וּכְנָרוֹת וּנְבִלִים לְשָׂרִים וּלְאֵ־
 12 נְרָאוֹ כֵהֶם לְפָנָיִם בְּאֶרֶץ יְהוּדָה : וְהַמֶּלֶךְ שְׁלֹמֹה נָתַן
 לְמַלְכַת שְׁבָא אֶת־כָּל־חֲפָצָה אֲשֶׁר שְׁאַלָהּ מִלְּבַד
 אֲשֶׁר־הֵבִיָּאה אֶל־הַמֶּלֶךְ וַתִּהְפֹּךְ וַתִּלְךָ לְאַרְצָהּ הִיא
 13 וְעַבְדֵיהָ : וַיְהִי מִשְׁקַל הַזָּהָב אֲשֶׁר־בָּא
 לְשֹלֹמֹה

*Opes Salo-
monis: au-*

*gustus Re-
gia appa-
patus: re-
rumque
omnium
copia ac
ubertas.*

לשלמה בשנה אחרת שש מאות וששים ושש ככרי
 14 זהב: לבר מאנשי התרים והסחרים מביאים וכל מלכי
 ערב ופחות הארץ מביאים זהב וכסף לשלמה: ויעש מן
 המלך שלמה מאתים צנה זהב שחוט שש מאות זהב
 16 שחוט יעלה על הצנה האחת: ושלש מאות מגנים זהב
 שחוט שלש מאות זהב יעלה על הפגן האחת ויתנם
 המלך בבית יער הלבנון: ויעש המלך כסא שן גדול
 17 ויצפהו זהב טהור: ושש מעלות לכסא וכבש בזהב
 18 לכסא מאחזים וידות מזה ומוזה על מקום השבת ושנים
 אריות עמדים אצל הידות: ושנים עשר אריות עמדים
 19 שם על שש המעלות מזה ומזה לא נעשה כן לכל
 ממלכה: וכל כלי משקה המלך שלמה זהב וכל כלי כ
 בית יער הלבנון זהב סגור אין כסף נחשב בימי שלמה
 למאומה: כי אניות למלך הלכות תרשיש עם עבדי
 21 חורם אחת לשלוש שנים תבואנה ואניות תרשיש
 22 נשאות זהב וכסף שנהבים וקופים ותוכיים: ויגדל
 המלך שלמה מכל מלכי הארץ לעשר וחכמה: וכל
 23 מלכי הארץ מבקשים את פני שלמה לשמע אור
 חכמתו אשר נתן האלהים בלבו: והם מביאים איש
 24 מנחתו כלי כסף וכלי זהב ושלמות נשק ובשמים
 סוסים ופרדים דבר שנה בשנה: ויהי כה
 לשלמה ארבעת אלפים אריות סוסים ומרכבות
 ושנים עשר אלף פרשים ויניחם בערי הרכב ועם
 המלך בירושלם: ויהי מושל בכל המלכים מן הנהר
 26 ועד ארץ פלשתים ועד גבול מצרים: ויתן המלך את
 הכסף בירושלם כאבנים ואת הארזים נתן כשקמים
 27 אשר בשפלה לרב: ומוציאים סוסים ממצרים
 לשלמה ומכל הארצות: ושאר דברי שלמה הראשנים
 29 והאחרונים

דגש אחר טורק

והאחרונים הלא הם כתובים על דברי נתן הנביא
ערו קיי ועל נבואת אחיה השילוני ובחזות יעדי החזרה על
ל ירבעם בן נבט : וימלך שלמה בירושלם על כל
31 ישראל ארבעים שנה : וישכב שלמה עם אבתיו
ויקברהו בעיר דויד אביו וימלך רחבעם בנו תחתיו :

Cap. X.
Rehabeam
parenti in
regno suc-
cedit.

וילך רחבעם שכמה כי שכס באוכל
2 ישראל להמליך אתו : ויהי כשמע ירבעם בן נבט
והוא במצרים אשר ברח מפני שלמה המלך וישב
3 ירבעם ממצרים : וישלחו ויקראו לו ויבא ירבעם
4 וכל ישראל וידברו אל רחבעם לאמר : אביך
הקשה את עלנו ועתה הקל מעבודת אביך הקשה
הומעלו הכבד אשר נתן עלינו ונעבדך : ויאמר אלהם
6 עוד שלשת ימים ושובו אלי וילך העם : ויעץ המלך
רחבעם את הזקנים אשר היו עמדים לפני שלמה
אביו בהיתו חי לאמר איך אתם נועצים להשיב לעם
7 הזה דבר : וידברו אליו לאמר אם תהיה לטוב להעם
הזה ורציתם ודברת אלהם דברים טובים והיו לך
8 עבדים כל הימים : ויעזב את עצרת הזקנים אשר
יעצחו ויעץ את הילדים אשר גדלו אתו העמדים
9 לפניו : ויאמר אלהם מה אתם נועצים ונשיב דבר
את העם הזה אשר דברו אלי לאמר הקל מן העל
10 אשר נתן אביך עלינו : וידברו אתו הילדים אשר
גדלו אתו לאמר כה תאמר לעם אשר דברו אליך
לאמר אביך הכביד את עלנו ואתה הקל מעלינו כה
11 תאמר אלהם קטני עברה ממתני אבי : ועתה אבי
העמים עליכם על כבוד ואני אסיף על עלכם אבי יסר
12 אתכם בשוטים ואני בעקרבים : ויבא ירבעם וכל
העם אל רחבעם ביום השלישי כאשר דבר המלך
לאמר

Superba
ipfius im-
peria.

13 לאמר שובו אלי ביום השלשי: ויענם המלך קשה
 ויעזב המלך רחבעם את עצת הזקנים:
 14 וידבר אלהם כעצת הילדים לאמר אבי הכבד
 את עלכם ואני אסף עליו אבי יסר אתכם
 בשוטים ואני בעקרבים: ולא שמע המלך
 אל העם כי היתה נסבה מעם האלהים
 למען הקים יהוה את דברו אשר דבר כיד אחיהו
 השלוני אל רבעם בן נבט: וכל ישראל ראו כי
 16 לא שמע המלך להם וישיבו העם את המלך
 לאמר מה לנו חלק ברוד ולא נחלה בכך ישי איש
 לאהליך ישראל עתה ראה ביתך דויד וילך כל
 ישראל לאהלו: ובני ישראל הישבים בערי יהודה
 17 וימלך עליהם רחבעם:

*Plerarum-
que tri-
buum de-
fectio.*

18 וישלח המלך רחבעם את הודם אשר על הפס
 וירגמו בו בני ישראל אבן וימת והמלך רחבעם
 התאמץ לעלות במרכבה לנוס ירושלם:

ויפושעו ישראל בבית דויד עד היום הזה: 19

ויבא רחבעם ירושלם וקהל את בית יהודה ובנימן ויא
 מאה ושמונים אלף בחור עשה מלחמה
 להלחם עם ישראל להשיב את הממלכה
 לרחבעם:

*Cap. XI.
Bellum con-
tra eus mo-
litur.*

2 ויהי דבר יהוה אל שמעיהו איש האלהים לאמר:
 3 אמר אל רחבעם בן שלמה מלך יהודה ואל כל
 4 ישראל ביהודה ובנימן לאמר: כה אמר יהוה לא
 תעלו ולא תלחמו עם אחיכם שובו איש לביתו כי
 מאתי נהיה הדבר הזה וישמעו את דברי יהוה וישבו
 מלכת אל רבעם: וישב רחבעם ה

*A Vate mo-
nitus, ab
incepto de-
sistit.*

בירושלם ויבן ערים למצור ביהודה:
 6 ויבן את בית
 לחם

*Confirman-
do regno
munitiones*

*variis locis
excitat.*

7 לחם ואת עיטם ואת תקוע : ואת בית צור
8 ואת שוכו ואת ערלם : ואת גת ואת
9 מרשה ואת זוף : ואת אדורים ואת לכיש ואת
י עזקה : ואת צרעה ואת אילון ואת חברון אשר
11 ביהודה ובבנימן ערי מצודות : ויחזק את המצודות
12 ויתן בהם נגידים ואצרות מאכל ושמן ויין : ובכל עיר
ועיר צנות ורמחים ויחזקם להרבה מאד ויהי לו יהודה
13 ובנימן :

*Levitas
profugos
recipit ac
fovet.*

14 ישראל התיצבו עליו מכל גבולם : כי עזבו הלויים
את מגרשיהם ואחוזתם וילכו ליהודה ולירושלם כי
טו הזניחם ירבעם ובניו מכהן ליהוה : ויעמד לו כהנים
16 לבמות ולשערים ולעגלים אשר עשה : ואחריהם
מכל שבטי ישראל הנתנים את לבכם לבקש את
יהוה אלהי ישראל באו ירושלם לזבח ליהוה אלהי
17 אבותיהם : ויחזקו את מלכות יהודה ויאמזו את
רחבעם בן שלמה לשנים שלוש כי הלכו בדרך
18 דויד ושלמה לשנים שלוש :

*Regia uxo-
res ac sobo-
les.*

18 דויד ושלמה לשנים שלוש :
19 ויקח לו
20 רחבעם אשה את מחלת בן דרימות בן דויד אביהיל
21 בת אלאב בן ישי : ותלד לו בנים את יעוש ואת
22 כשמריה ואת זהם : ואחריה לקח את מעכה בת
23 אבשלום ותלד לו את אביה ואת עמי ואת זוזא ואת
24 שלמית : ויאהב רחבעם את מעכה בת אבשלום
25 מכל נשיו ופילגשו כי נשים שמונה עשרה נשא
26 ופילגשים ששים וילד עשרים ושמונה בנים וששים
27 בנות : ויעמד לראש רחבעם את אביה בן מעכה
28 לנגיד באחיו כי להמליכו : ויבן ויפרץ מכל בניו
לכל ארצות יהודה ובנימן לכל ערי המצודות ויתן
29 להם המזון לרב וישאל המון נשים : ויהי כהכין

*Cap. XII.
Rehabeam.*

מלכות

מלכות רחבעם וכחזקתו עזב את תורת יהוה וכל
 2 ויהי בשנה החמישית למלך ישראל עמו:
 רחבעם עלה שישק מלך מצרים על ירושלם כי מעלו
 3 ביהוה: באלף ומאתים רכב ובששים אלף פרשים
 ואין מספר לעם אשר באו עמו ממצרים לובים סבאים
 4 וכושים: וילכד את ערי המצרות אשר ליהודה ויבא
 עיר ירושלם: ושמעיה הנביא בא אלה
 רחבעם ושרי יהודה אשר נאספו אל ירושלם מפני
 שישק ויאמר להם כה אמר יהוה אתם עזבתם אתי
 6 ואף אני עזבתי אתכם ביד שישק: וכנעו שרירי
 7 ישראל והמלך ויאמרו צדיק יהוה: ובראות יהוה כי
 נכנעו היה דבר יהוה אל שמעיה: לאמר נכנעו לא
 8 אשחיתם ונתתי להם כמעט לפליטה ולא תתך חמתי
 בירושלם ביד שישק: כי יהיו לך לעבדים וידעו
 9 עבודתי ועבודת מלכות הארצות: ויעל
 שישק מלך מצרים על ירושלם ויקח את אצרות
 10 בית יהוה ואת אצרות בית המלך את הכל לקח
 ויקח את מגני הזהב אשר עשה שלמה: ויעשה המלך
 רחבעם תחתייהם מגני נחשת והפקיד על יד שרי
 11 הרצים השמרים פתח בית המלך: ויהי מריבוא
 המלך בית יהוה באו הרצים ונשאום והשבום אל תא
 12 הרצים: ובהכנעו שב מפנו אף יהוה ולא להשחית
 לבלה וגם ביהודה היה דברים טובים:
 13 ויתחזק המלך רחבעם בירושלם וימלך כיבן
 ארבעים ואחת שנה רחבעם במלכו ושבע עשרה
 שנה מלך בירושלם העיר אשר בחר יהוה לשום
 14 את שמו שם מכל שבטי ישראל ושם אמונעמה
 העמנית: ויעשה הרע כי לא הכין לבו לרוש את
 יהוה

cum Dei cultum negligeret, per Sifacum, Aegypti Regem gravissimè affligitur.

Poenitentiam agens, divina ope erigitur ac liberatur.

טו יהוה: ודברי רחבעם הראשנים

והאחרונים הלאהם כתובים בדברי שמעיה הנביא ועדו החזה להתיחש ומלחמות רחבעם וירבעם כל-

16 הימים: וישב רחבעם עם אבתיו ויקבר בעיר דויד

א יג וימלך אביה בנו תחתיו: בשנת שמונה

2 עשרה למלך ירבעם וימלך אביה על יהודה: שלוש

שנים מלך בירושלם ושם אמו מיכהו בת אוריאל

מן גבעה ומלחמה היתה בין אביה ובין ירבעם:

3 ויאסר אביה את המלחמה בחיל גבורי מלחמה

ארבע מאות אלף איש בחור וירבעם ערך עמו

מלחמה בשמונה מאות אלף איש בחור גבור היל:

4 ויקם אביה מעל להר צמרים אשר בהר

ה אפרים ויאמר שמעוני ירבעם וכל ישראל: הלא

לכם לדעת כי יהוהי אלהי ישראל נתן ממלכה

לדויד על ישראל לעולם לו ולבניו ברית מלח:

6 ויקם ירבעם בן נבט עבד שלמה בן דויד וימרד על-

7 ארניו: ויקבצו עליו אנשים

רקים בני בלעל ויתאמצו על רחבעם בן-

שלמה ורחבעם היה נער ורך לכב ולא התחזק

8 לפניהם: ועתה אתם אמרים להתחזק לפני

ממלכת יהוה ביד בני דויד ואתם המון רב

ועמכם עגלי זהב אשר עשה לכם ירבעם לאלהים:

9 הלא הדחתם את כהני יהוה את בני אהרן והלויים

ותעשו לכם כהנים כעמי הארצות כל הבא למלא

10 ידו בפר בן בקר ואילם שבעה והיה כהן ללא אלהים:

11 ואנחנו יהוה אלהינו ולא עזבנו וכהנים משרתים

ליהוה בני אהרן והלויים במלאכת: ומקטרים ליהוה

עלות בבקר בבקר ובערב בערב וקטרת סמים

ומערכת

סב א 999

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

מערכת

Mors ipsius.
Cap. XIII.
Succedit
Abia, qui
arma con-
tra fero-
boanum
capit.

ומערכת לחם על השלחן הטהור ומנורת הזהב

ונורתיה לבער בערב בערב כי שמרים אנחנו את

משמרת הוה אלהינו ואתם עובתם אתו : והנה ^{Atque coelesti ope confisus} 12

עמנו בראש האלהים וכהנינו וחצצרות התרועה להריע עליכם בני ישראל אל תלחמו עם יהוה אלהי

אבותיכם כילאת עליחו : וירבעם הסב את המארכ 13 לבוא מאחריהם ויהיו לפני יהודה והמארכ מאחריהם :

ויפנו יהודה והנה להם המלחמה פנים ואחור 14 ויצעקו ליהוה והכהנים מחצצרים בחצצרות : ויריעו טו

איש יהודה ויהי בהריע איש יהודה והאלהים נגף את ירבעם וכל ישראל לפני אביה ויהודה : וינוסו בני 16

ישראל מפני יהודה ויתנסו אלהים בידם : ויכו בהם 17 אביהו ועמו מכה רבה ופלו חללים מישראל חמש

מאות אלף איש בחור : ויכנעו בני ישראל בעת 18 ההיא ויאמזו בני יהודה כי נשענו על יהוה אלהי

אבותיהם : וירדף אביה אחרי ירבעם וילכד ממנו 19 ערים את בית אל ואת בנורתיה ואת ישנה ואת

בנותריה ואת עפרון ובנתיה : ולא עצר כח ירבעם עוד כ ^{עפ"י קרי} בימי אביהו ויגפהו יהוה וימת :

ויתחזק אביהו וישאלו נשים ארבע עשרה 21 ויולדו עשרים ושנים בניו וישש עשרה בנות : ויתר 22

דברי אביה ודרכיו ודבריו כרתובים במדרש הנביא עדו : וישכב אביה עם אבתיו ויקברו אתו בעיר דוד 23

וימלך אסא בנו תחתיו בימיו שקטרה הארץ עשר ^{Mortuo Abia, succedit Asafilius. Cap. XIV. Rex laudat a pietatis.} שנים :

ויעש אסא הטוב והישר בעיני יי א ^{שנים} יהוה אלהיו : ויסר את מזבחור הנכר והבמות 2 וישבר את המצבות ויגדע את האשרים : ויאמר 3

ליהודה לדרוש את יהוה אלהי אבותיהם ולעשות התורה

4 התורה והמצוה: ויסר מכל ערי יהודה את הבמות
הוארת החמנים ותשקט הממלכה לפניו: ויבן ערי
מצודה ביהודה כישקטת הארץ ואין עמו מלחמה
6 בשנים האלה כיהגיה יהוה לו: ויאמר ליהודה
נבנה את הערים האלה ונסב חומה ומגדלים דלתים
ובריחים עורנו הארץ לפנינו כי דרשנו את יהוה אלהינו
דרשנו וינח לנו מסביב ויבנו ויצליחו:

Summa in
pace felici-
ter impe-
rat.

7 ויהי לאסא חיל נשא צנה ורמח מיהודה

שלש מאות אלף ומכנימן נשא מגן ודרכי קשת

*Ethiopum
Regi, im-
mensas co-
pias tra-
henti.*

8 מאתים ושמונים אלף כל אלה גבורי חיל: ויצא

אליהם זרח הכושי בחיל אלף אלפים ומרכבות

*Invocato
Dei numi-
ne, ob-
viam du-
cit:*

9 שלש מאות ויבא עד מרשה: ויצא אסא לפניו

ויערכו מלחמה בניא צפתה למרשה: ויקרא אסא

אל יהוה אלהיו ויאמר יהוה אין עמך לעזר בין רב לאין

כח עזרנו יהוה אלהינו כי עלך נשענו ובשמך באנו

על ההמון הזה יהודה אלהינו אתה אל יעצר עמך

*Hostemque
fundit, ac
late cadit.*

11 אנוש: ויגף יהוה את הכושים לפני אסא ולפני

12 יהודה וינסו חכושים: וירדפם אסא והעם אשר

עמו עד לגרר ויפל מכושים לאין להם מחיה כי

נשברו לפני יהודה ולפני מחנהו וישאו שלל הרבה

13 מאד: ויכו את כל הערים סביבות גרר כיהיה פחד

יהוה עליהם ויבזו את כל הערים כיהיה רבה היתה

14 בהם: וגם אהלי מקנה הכושי שבו צאן לרב וגמלים

*Cap. XV.
A Propheta
monitus,
inceptam
Regni ac
divini cul-
tus refor-
mationem
persequitur.*

א טו וישבו ירושלים: ועזריהו בן עורד היתה עליו רוח

2 אלהים: ויצא לפני אסא ויאמר לו שמעוני אסא וכל

יהודה ובנימן יהוה עמכם בהיותכם עמו ואם תדרשהו

3 ימצא לכם ואם תעזבהו יעזב אתכם: וימים

דבקים לישראל ללא אלהי אמת וללא בהן מורה

סב ב Q 999 2 וללא

4 וְלֹא תֹרָה: וַיֵּשֶׁב בְּצַר לּוֹ עַל יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
 וַיִּבְקֹשׁוּ וַיִּמְצְאוּ לָהֶם: וּבְעֵתֵיהֶם אֵין שְׁלוֹם לְיוֹצֵא הַ
 5 וּלְבֹא כִי מֵהוֹמוֹת רַבּוֹת עַל כָּל יֹשְׁבֵי הָאָרְצוֹת: וּכְתָתוּ
 6 גוֹי בְּגוֹי וְעִיר בְּעִיר כִּי אֱלֹהִים הִמָּמַס בְּכָל צָרָה: וְאַתֶּם
 7 חֲזָקוּ וְאַל יִרְפוּ יָדֵיכֶם כִּי יֵשׁ שָׂכָר לַפְּעֻלַּתְכֶם:
 8 וְכִשְׁמַע אֲסָא הַדְּבָרִים הָאֵלֶּה וְהִנְבֹּאָה עִרְדָּה
 הַנְּבִיא הַתְּחִזְקוּ וַיַּעֲבֹר הַשְּׁקוּצִים מִכָּל אֶרֶץ יְהוּדָה
 וּבְנֵימָן וּמִן הָעָרִים אֲשֶׁר לְכַד מֵהַר אֶפְרַיִם וַיַּחֲדֹשׁ אֶת־
 9 מִזְבַּח יְהוָה אֲשֶׁר לִפְנֵי אֹלֵם יְהוָה: וַיִּקְבֹּץ אֶת־כָּל־
 יְהוּדָה וּבְנֵימָן וְהַגָּרִים עִמָּהֶם מֵאֶפְרַיִם וּמְנַשֶּׁה וּמִשְׁמַעוֹן
 כִּי נִפְלוּ עֲלֵיו מִיִּשְׂרָאֵל לְרַב בְּרֵאֲרָם כִּי יְהוָה אֱלֹהֵיו
 עִמּוֹ:

10 וַיִּקְבְּצוּ יְרוּשָׁלַם בַּחֹדֶשׁ הַשְּׁלִישִׁי לְשָׁנַת חֲמֵשׁ עָשָׂר
 11 לְמַלְכוּת אֲסָא: וַיִּזְבְּחוּ לַיהוָה בַּיּוֹם הַהוּא מִן הַשְּׁלִל
 12 הַבִּיא וּבִקְרַשְׁבַע מֵאוֹת וּצְאֵן שִׁבְעַת אֲלָפִים: וַיָּבֹאוּ
 בְּכִרִית לְדְרוֹשׁ אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם בְּכָל־לִבָּם
 13 וּבְכָל־נַפְשָׁם: וְכָל אֲשֶׁר לֹא־יָרַשׁ לַיהוָה אֱלֹהֵי־
 יִשְׂרָאֵל יוֹמְרוּ לְמִן קִטָּן וְעַד גְּדוֹל לְמֵאִישׁ וְעַד אִשָּׁה:
 14 וַיִּשְׁבְּעוּ לַיהוָה בְּקוֹל גְּדוֹל וּבְתַרְוֵעָה וּבְחִצְצוֹרוֹת
 וּבְשׂוֹפְרוֹת: וַיִּשְׁמְחוּ כָל־יְהוּדָה עַל־הַשְּׁבוּעָה כִּי טוֹ
 בְּכָל־לִבָּם נִשְׁבְּעוּ וּבְכָל־רְצוֹנָם בִּקְשׁוּ וַיִּמְצְאוּ לָהֶם
 16 וַיִּנְחַי יְהוָה לָהֶם מִסְבִּיב: וְגַם־מַעֲכָה אִם אֲסָא הַמֶּלֶךְ
 הִסִּירָהּ מִגְּבִירָה אֲשֶׁר־עָשְׂתָהּ לְאִשְׁרָה מִפְּלֻצַת וַיִּכְרַת
 אֲסָא אֶת־מִפְּלֻצַתָּהּ וַיִּרֶק וַיִּשְׂרַף בְּנַחַל קִדְרוֹן:
 17 וְהַבְּמוֹת לֹא־סָרוּ מִיִּשְׂרָאֵל רַק לִבְּאֲסָא הָיָה שְׁלֵם
 18 כָּל־יָמָיו: וַיָּבֹא אֶת־קִדְשֵׁי אֲבִיו וּקְדֻשׁוֹ בֵּית־הָאֱלֹהִים
 19 בְּסֶף זָהָב וּכְלִים: וּמִלְחָמָה לֹא־הָיְתָה עַד־שָׁנַת־
 שְׁלֹשִׁים וְחֲמֵשׁ לְמַלְכוּת אֲסָא:

*Populus
 Deo publice
 de novo fe-
 deratur,
 adhibita
 horribili
 execratio-
 ne.*

בשנת

Cap. XVI.
Benhadadum Syria
Regem,
magna
mercede,
contra
Baesam
Israëlis Re-
gem ad
bellum in-
stigat.

בשנת שלשים ושיש למלכות אסא עלה
 בעשא מלך ישראל על יהודה ויבן את הרמה לבלתי
 2 תת ויצא ובא לאסא מלך יהודה: ויצא אסא כסף
 וזהב מאצרות בית יהוה ובית המלך וישלח אל בני-
 3 הדרד מלך ארם היושב בדרמשק לאמר: ברית ביני
 ובינך ובין אבי ובין אביך הנרה שלחתי לך כסף וזהב
 לך הפר בריתך את בעשא מלך ישראל ויעלה מעלי:
 4 וישמע בן הדרד אל המלך אסא וישלח את שרי
 החילים אשר לו אל ערי ישראל ויבן את עיון ואת דן
 5 ואת אבל מיסואת כל מסכנות ערי נפתלי: ויהי
 כשמע בעשא ויחדל מננות את הרמה וישבת את
 6 מלאכתו: ואסא המלך לקח את כל-
 יהודה וישאו את אבני הרמה ואת עציה אשר בנה
 בעשא ויבן בהם את גבעות המצפה:

Qua de
causa no-
mine Dei
increpitus,

7 ובעת ההיא בא חנני הראה אל אסא מלך
 יהודה ויאמר אליו בהשענך על מלך ארם ולא
 נשענת על יהוה אלהיך על כן נמלט חיל מלך ארם
 8 מידך: הלא הכושים והלובים היו לחיל לרב
 לרכב ולפרשים להרבה מאד ובהשענך על יהוה
 9 נרתנס בידך: כיהוה עיני משטמות בכל הארץ
 להתחזק עם לבכם שלם אליו נסבלת על זאת כי
 10 מעתה ישעמך מלחמות: ויכעס אסא אל הראה
 ויתנהו בית המהפכת כי בזעף עמו על זאת וירצין
 11 אסא מן העם בעת ההיא: והנה דברי אסא
 הראשונים והאחרונים הנם כתובים על ספר המלכים
 12 ליהודה וישראל: ויחלא אסא בשנת
 שלושים ותשע למלכותו ברנליו עד למעלה חליו וגם
 13 בחליו לא דרש את יהוה כי ברפאים: וישכב אסא

Ex morbo
decumbens,
medentium
ope nimium
confisus,
moritur.

סב 3 999 עס

עם אבתיו וימת בשנת ארבעים ואחרת למלכו :
ויקברו בקברתו אשר כרה לו בער דויד וישכיבוהו 14
כמשכב אשר מלא בשמים וזנים מרקחים במרקחת
מעשה וישרפו לו שרפה גדולה עד למאד :

וימלך יהושפט בנו תחתיו ויתחזק על ישראל : 17 א

Cap. XVII.
In patris
solium suc-
cedit Josa-
phat.

ויתן חיל בכל ערי יהודה הבצרות ויתן נציבים בארץ 2
יהודה ובערי אפרים אשר לכר אסא אביו : ויהי יהוה 3
עם יהושפט כי הלך בדרכי דויד אביו הראשונים

Paterna
pietatis
amulus.

מפ
בז

ולא דרש לבעלים : כי לאלהי אביו דרש ובמצותיו 4
הלך ולא כמעשה ישראל : ויכן יהוה את הממלכה 5
בדו ויתנו כל יהודה מנחה ליהושפט ויהי לו עשר
וכבוד לרב : ויגבה לבו בדרכי יהוה ועוד הסיר את 6
הבמות ואת האשרים מיהודה :

Religionem
summo stu-
dio procu-
rat.

ובשנת שלוש למלכו שלח לשריו לבן חיל ולעבדיה 7
ולזכריה ולנתנאל ולמיכיהו ללמד בערי יהודה :
ועמהם הלויים שמעיהו ונתניהו וזבדיהו ועשהאל 8

ושימוח קרי

ושמרימות ויהונתן ואדניהו ומוביהו ומוב אדניהו
הלויים ועמהם אלישמע ויהורם הכהנים : וילמדו 9
ביהודה ועמהם ספר תורת יהוה ויסכו בכל ערי
יהודה וילמדו בעם : ויהי פחד יהוה על כל ממלכות י
הארצות אשר סביבות יהודה ולא נלחמו עם

Muneribus
à vicinis
colitur.

יהושפט : ומן פלשתים מביאים ליהושפט מנחה 11
וכסף משא גם הערביאים מביאים לו צאן אילים שבעת
אלפים ושבע מאות ותישים שבעת אלפים ושבע
מאות : ויהי יהושפט הלה וגדל עד למעלה 12

Copia ac
Duces
ipsius.

ויכן ביהודה בירניות וערי מסכנות : ומלאכה רבה 13
היה לו בערי יהודה ואנשי מלחמה גבורי חיל
בירושלם : ואלה פקדתם לבית 14

אבותיהם

CC. E. 999

אבותיהם ליהודה שרי אלפים ערנה השר ועמו גבורי
 טו חיל שלש מאות אלף: ועל ידו יהונן
 16 השר ועמו מאתים ושמונים אלף: ועל ידו עמסיה בן
 זכרי המתנרב ליהוה ועמו מאתים אלף גבור חיל:
 17 ומן בנימן גבור חיל אלידע ועמו נשקי קשת ומגן
 18 מאתים אלף: ועל ידו יהוזבד ועמו מאה ושמונים
 19 אלף חלוצי צבא: אלה המשרתים

את המלך מלכד אשר נתן המלך בערי המבצר
 אורח בכל יהודה:

Cap. xviii.
 Socium sese
 adjungit
 Achabo, in
 bello contra
 Syros;

ויהי ליהושפט עשר
 1 וכבוד לרב ויתחתן לאחאב: וירד לקץ שנים אל
 אחאב לשמרון ויזבח לו אחאב צאן ובקר לרב
 ולעם אשר עמו ויסיתהו לעלות אל רמת גלעד:
 3 ויאמר אחאב מלך ישראל אל יהושפט מלך יהודה
 התלך עמי רמת גלעד ויאמר לו כמוני כמוך וכעמך
 4 עמי ועמך במלחמה: ויאמר יהושפט אל מלך
 ה ישראל דרש נבא כיום את דבר יהוה: ויקבץ
 מלך ישראל את הנביאים ארבע מאות איש ויאמר
 אלהם הגלך אל רמת גלעד למלחמה אם
 אחדל ויאמרו עלה ויתן האלהים ביד המלך:
 6 ויאמר יהושפט האין פה נביא ליהוה עוד ונדרשה
 7 מאתו: ויאמר מלך ישראל אל יהושפט עוד
 איש אחד לדרוש את יהוה מאתו ואני שנאתיהו כי
 איננו מתנבא עלי לטובה כי כל ימיו לרעה הוא
 מיכיהו בן ימלך ויאמר יהושפט אל יאמר המלך
 8 בן: ויקרא מלך ישראל אל סרים אחד ויאמר
 9 מהר מיכהו בן ימלך: ומלך ישראל ויהושפט
 מלך יהודה יושבים איש על כסאו מלבישים
 בגדים ויושבים בגרן פתח שער שמרון וכל הנביאים
 מתנבאים

Aute ta-
 men nu-
 men con-
 suli petit.
 5 Propheta
 Achabi
 faustare-
 vunciant.

מיכיהו קצ

מתנבאים לפניהם: ויעש לו צדקיהו בן-כנענח
 קרני ברזל ויאמר כה אמר יהוה באלה תננח את-
 ארם עד-כלותם: וכל הנביאים נבאים בן
 11 לאמר על הרמת גלעד והצלח ונתן יהוה ביד המלך:
 12 והמלאך אשר הלך לקרא למיכהו דבר אליו לאמר
 הנה דברי הנביאים פה אחר טוב אל המלך ויהי נביא
 13 דברך באחר מהסוד דברת טוב: ויאמר מיכהו חי-
 14 יהוה כי את אשר יאמר אלהי אתו אדבר: ויבא אל
 המלך ויאמר המלך אליו מיכה הנלך אל רמת גלעד
 למלחמה אם אחר-דל ויאמר עלו והצליחו וינרננו
 בידכם: ויאמר אליו המלך עד כמה פעמים אני טו
 משביעך אשר לא תדבר אלי רק אמת בשם יהוה:
 16 ויאמר ראיתי את כל ישראל נפוצים על ההרים כצאן
 אשר אין להן רעהו ויאמר יהוה לא ארנים לאלה ושובו
 17 איש לביתו בשלום: ויאמר מלך ישראל אל יהושפט
 הלא אמרת לי אליך לא יתנבא עלי טוב כי אם לרע:
 18 ויאמר לכן שמעו דבר יהוה
 ראיתי את יהוה יושב על כסאו וכל צבא השמים
 עמדים על ימינו ושמאלו: ויאמר יהוה מי יפתה את
 19 אחאב מלך ישראל ועליו פל ברמת גלעד ויאמר זה
 אמר ככה וזה אמר ככה: ויצא הרוח ויעמד לפני כ
 יהוה ויאמר אני אפתנו ויאמר יהוה אליו כמה: ויאמר
 21 אצא ויהייתי לרוח שקר בפני כל נביאיו ויאמר תפתה
 22 וגם תוכל צאו עשה כן: ועתה הנה נתן יהוה רוח
 23 שקר בפני נביאיך אלהי יהוה דבר עליך רעה: ויגש
 צדקיהו בן-כנענח ויקרא את מיכהו על הלחי ויאמר אי
 24 זה הדרך עבר הוה יהוה מאת לרבך אתך: ויאמר
 מיכהו הנבא כאה בינס שהוא אשר תבוא חדר בחדר
 להחבא

Solus Mi-
 chas im-
 prosperans
 fore pu-
 gnam edi-
 cit.

קמז בוק

CC 2 + PPP 9

כה להחביא: ויאמר מלך ישראל קחו את מיכיהו והשיבהו אל אמון שר העיר ואל יואש בן המלך:

26 ואמרתם כה אמר המלך שימו זה בית הכלא והאכילו לחם לחץ ומים לחץ עד שובי בשלום:

27 ויאמר מיכיהו אם שוב תשוב בשלום לא דבר יהוה ויעל מלך:

28 בי ויאמר שמעו עמים כלם: ויאמר ישראל ויהושפט מלך יהודה אל דמת גלעד:

29 מלך ישראל אל יהושפט התחפש ובוא במלחמה ואתה לבש בגדיך ויתחפש מלך ישראל ויבאו

ל במלחמה: ומלך ארם צוה את שרי הרכב אשר לו לאמר לא תלחמו את הקטן ואת הגדול כי אם

30 את מלך ישראל לבדו: ויהי כראות שרי הרכב את יהושפט והמה אמרו מלך ישראל הוא ויסבו עליו להלחם ויזעק יהושפט ויהוה עזרו

31 ויסיתם אלהים ממנו: ויהי כראות שרי הרכב כי לא היה מלך ישראל וישבו מאחוריו: ואיש משך

32 בקשת לתמו ויד את מלך ישראל בין הדבקים ובין השרין ויאמר לרכב הפך ידך והוצאתני מן

33 המחנה כי החליתי: ותעל המלחמה ביום ההוא ומלך ישראל היה מעמיד במרכבה נכח ארם עד

34 ארץ הערב וימרת לעת בוא השמש: וישב יהושפט מלך יהודה אל ביתו בשלום לירושלם:

1 ויצא אל פניו יהוא בן חנני החזה ויאמר אל המלך יהושפט הלא רשע לעזר ולשנאי יהוה תאהב ובזאת

2 עליך קצף מלפני יהוה: אבל דברים טובים נמצאו עמך כי בערת האשרות מן הארץ והכינרת

3 לבבך לדרש האלהים: וישב יהושפט בירושלם וישב ויצא בעם מבאר שבע עד הר אפרים

וישיבם

Achabus, spreto vaticinio, ac Vate in vincula coniecto,

Prælium nihilominus ingreditur, sed mutato habitu.

Infeliciter pugnant, ex vulnere occumbit.

Cap XIX. Fosaphat, propter iniam cum Achabo societatem, à Propheta graviter incusatur.

וַיִּשְׁכַּח אֱלֹהֵי יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם: וַיַּעֲמֵד שֹׁפְטִים הַ

Reipublica

בְּאֶרֶץ בְּכָל־עֵרֵי יְהוּדָה הַבְּצֻרוֹת לְעִיר וָעִיר: וַיֹּאמֶר 6

אֱלֹהֵי הַשֹּׁפְטִים רְאוּ מַה־אַתֶּם עֹשִׂים כִּי לֹא לְאָדָם

תִּשְׁפֹּטוּ כִּי לַיהוָה וְעַמְכֶם בְּדָבָר מִשְׁפָּט: וְעַתָּה יְהִי 7

פְּחַד־יְהוָה עֲלֵיכֶם שִׁמְרוּ וַעֲשׂוּ כִּי־אֵין עִם־יְהוָה

אֱלֹהֵינוּ עוֹלָה וּמִשָּׁא פָּנִים וּמִקַּח־שֹׁחַד: וְגַם 8

*Atque Ec-
clesia sta-
tum ordi-
nat ac com-
ponit.*

בִּירוּשָׁלַם הַעֲמִיד יְהוֹשֵׁפֶט מִן־הַלְוִיִּם וְהַכֹּהֲנִים וּמְרָאֲשֵׁי

הָאֲבוֹת לְיִשְׂרָאֵל לְמִשְׁפַּט יְהוָה וּלְרִיב וַיִּשְׁבוּ

יְרוּשָׁלַם: וַיֵּצֵאוּ עֲלֵיהֶם לֵאמֹר כֹּה תַעֲשׂוּן בִּירְאֵת 9

יְהוָה בְּאֵמוּנָה וּבִלְבָב שָׁלֵם: וְכָל־רִיב אֲשֶׁר־יָבוֹא 10

עֲלֵיכֶם מֵאֲחֵיכֶם הַיֹּשְׁבִים בְּעָרֵיהֶם בֵּין־דָּם לְדָם

בֵּין־תּוֹרָה לְמִצְוָה לְחֻקִּים וּלְמִשְׁפָּטִים וְהוֹדֵרְתֶם אֹתָם

וְלֹא יֵאָשְׁמוּ לַיהוָה וְהָיָה קִצְף עֲלֵיכֶם וְעַל־אֲחֵיכֶם כֹּה

תַעֲשׂוּן וְלֹא תֵאָשְׁמוּ: וְהִנֵּה אָמַרְיָהוּ כֹהֵן הָרֹאֵשׁ עֲלֵיכֶם 11

לְכֹל דְּבַר יְהוָה וְזָכְרֵהוּ בְּךָ יִשְׁמַעְאֵל הַנָּגִיד לְבֵית־

יְהוּדָה לְכֹל דְּבַר הַמֶּלֶךְ וְשֹׁטְרֵים הַלְוִיִּם לְפָנֶיךָ חֲזִקוּ

וַעֲשׂוּ וַיְהִי יְהוָה עִם־הַטּוֹב:

וַיְהִי אַחֲרֵי־כֵן בָּאוּ בְנֵי־מוֹאָב וּבְנֵי עַמּוֹן 12

Cap. XX.

*Caelestem
opem con-
tra Moabi-
tas aliof-
que hostes
jejunio et
precibus
exambit.*

וַעֲמָהֶם מֵהָעַמּוֹנִים עַל־יְהוֹשֵׁפֶט לְמַלְחָמָה: וַיָּבֹאוּ 2

וַיִּגִּדּוּ לַיהוֹשֵׁפֶט לֵאמֹר בֹּא עֲלֵיךָ הַמּוֹן רֵב מֵעֵבֶר לַיָּם

מֵאֲרָם וְהִנֵּם בְּחֻצְצוֹן תְּמַר הֵיאָ עֵין גָּרִי: וַיֵּרָא 3 חֲסֵר 1

וַיִּתֵּן יְהוֹשֵׁפֶט אֶת־פָּנָיו לְדָרוֹשׁ לַיהוָה וַיִּקְרָא צוֹם

עַל־כָּל־יְהוּדָה: וַיִּקְבְּצוּ יְהוּדָה לְבַקֵּשׁ מִיְהוָה גַּם 4

מִכָּל־עֵרֵי יְהוּדָה בָּאוּ לְבַקֵּשׁ אֶת־יְהוָה: וַיַּעֲמֵד הַ

יְהוֹשֵׁפֶט בְּקֹהֶל יְהוּדָה וּירוּשָׁלַם בְּבֵית יְהוָה לְפָנָיו

הַחֲצֵר הַחֲדָשָׁה: וַיֹּאמֶר יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ הֲלֹא 6

אַתְּ הָרוּא אֱלֹהִים בְּשָׁמַיִם וְאַתָּה מוֹשֵׁל בְּכָל־

מַמְלָכוֹת הַגּוֹיִם וּבְכִידֶךָ בָּח וּגְבוּרָה וַאֲיֵן עִמָּךְ לְהַתִּיצֵב:

הֲלֹא

7 הלא יאתה אלהינו הורשת את שבי הארץ הזאת
 מלפני עמך ישראל ותתנה לזרע אברהם אהבה
 8 לעולם: וישבו בה ויבנו לה בה מקדש לשמך
 9 לאמר: אם תבוא עלינו רעה הרב שפוט ורבר
 ורעב נעמרה לפני הבית הזה ולפניך כי שמך בבית
 י הזה ונזעק אליך מצרתנו ותשמע ותושיע: ועתה
 הנה בני עמון ומואב והרשע אשר לא נתתה
 לישראל לבוא בהם כבואם מארץ מצרים כי סרו
 11 מעליהם ולא השמידום: והנה הם גמלים עלינו
 12 לבוא לגרשנו מירשתך אשר הורשתנו: אלהינו
 הלא תשפט בם כי אין בנו כח לפני ההמון הרב הזה
 הבא עלינו ונחנו לא נדעמה נעשה כי עליך עינינו:
 13 וכל יהודה עמדים לפני יהודה גם טפם נשירים
 ובניהם:

14 ויחזיאל בן זכריהו בן בניה בן עיאל בן מתניה הלוי
 15 מן בני אסף היתה עליו רוח יהוה בפתוך הקהל: ויאמר
 הקשיבו כל יהודה וישבי ירושלם והמלך יהושפט
 כה אמר יהוה לכם אתם אל תיראו ואל תחתו מפני
 ההמון הרב הזה כי לא לכם המלחמה כי לאלהים:
 16 מחר רדו עליהם הנם עלים במעלה הציץ ומצאתם
 17 אתם בסוף הנחל פני מדבר ירואל: לא לכם להלחם
 בזאת התיצבו עמרו וראו את שוערת יהוה עמכם
 יהודה וירושלם אל תיראו ואל תחתו מחר צאו
 18 לפניהם ויהוה עמכם: ויקד יהושפט אפים ארצה וכל
 יהודה וישבי ירושלם נפלול לפני יהוה להשתחות ליהוה:
 19 ויקמו הלויים מן בני הקהתים ומן בני הקרחים להלל
 כ ליהוה אלהי ישראל בקול גדול למעלה: וישכימו בבקר
 ויצאו למדבר תקוע ובצאתם עמד יהושפט ויאמר
 שמעוני

*Divino re-
sponso con-
firmatur.*

שמעוני יהודה וישבי ירושלם האמינו ביהוה אלהיכם
 ותאמינו האמינו בנביאיו והצליחו: ויעץ אל העם
 ויעמד משררים ליהוה ומהללים להדרת קדש בצאת
 לפני החלוץ ואמרים הורו ליהוה כי לעולם חסדו:
 ובעת החלו ברנה ותהלה נתן יהוה מארכים על בני
 עמון מואב והר שער הבאים ליהודה וינגפו:
 ויעמדו בני עמון ומואב על ישבי הר שער להחרים
 ולהשמיר וככלותם בישבי שער עזרו איש ברעהו
 למשחית: ויהודה בא על המצפה למדבר ויפנו
 אל ההמון והנס פגרים נפלים ארצה ואין פליטה:
 ויבא יהושפט ועמולבו את שללם וימצאו בהם כה
 לרב ורכוש ופגרים וכלי חמדות וינצלו להם לאין
 משא ויהיו ימים שלושה בזוים את השלל כירב
 הוא: וביום הרביעי נקהלו לעמק ברכה כי שם ברכו
 את יהוה על כן קראו את שם המקום ההוא
 עמק ברכה עד היום: וישבו כל איש יהודה
 וירושלם ויהושפט בראשם לשוב אל ירושלם
 בשמחה כי שמחם יהוה מאויביהם: ויבאו
 ירושלם בנבלים ובכנרות ובחצצרות אל בית
 יהוה: ויהי פחד אלהים על כל ממלכות הארצות
 בשמעם כי נלחם יהוה עם אויבי ישראל: ותשקט ל
 מלכות יהושפט וינח לו אלהיו מסביב:
 וימלך יהושפט על יהודה בן שלשים וחמש
 שנה במלכו ועשרים וחמש שנה מלך בירושלם ושם
 אמו עזובה בת שלח: וילך בדרך אביו אסא
 ולא סר ממנה לעשות הישר בעיני יהוה: אך הבמות
 לא סרו ועוד העם לא הכינו לבבם לאלהי אבותיהם:
 ויתר דברי יהושפט הראשנים והאחרנים הנם כתובים

*Insigni ac
 miraculosa
 victoria
 potitur.*

דברי

בְּרֵכֵי יְהוָה בְּחַנְנֵי אֲשֶׁר הָעֵלָה עָלֶיךָ סֵפֶר מַלְכֵי
לְהַיְשָׁרָאֵל : וְאַחֲרֵי כֵן אֶתְחַבֵּר יְהוֹשֻׁפָט מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל עִם

*Infausto ite-
rum federi
cum Israe-
litarum
Rege im-
plicitus .
classem
amittit .
Cap. XXI.
Moritur, re-
lictō Regni
haredē
Foramo :
2 Ille, acce-
pto imperio,
fraterno
sanguine
Principa-
tum im-
buit.*

36 אַחֲזִיָּה מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל הוּא הִרְשִׁיעַ לַעֲשׂוֹת : וַיַּחְבְּרֵהוּ
עִמּוֹ לַעֲשׂוֹת אַנְיּוֹת לְלַכֵּת תְּרִשִׁישׁ וַיַּעֲשׂוּ אַנְיּוֹת בַּעֲצִיּוֹן

37 גִּבְרִי : וַיִּתְּנָבֵא אֱלִיעֶזֶר בֶּן דֹּדוֹהוּ מִמְרַשָּׁה עַל יְהוֹשֻׁפָט
לֵאמֹר כֹּה תִּחְבַּרְךָ עִם אַחֲזִיָּהוּ פְּרִץ יְהוָה אֶת־מַעֲשֶׂיךָ

כ

וַיִּשְׁכְּרוּ אַנְיּוֹת וְלֹא עָצְרוּ לְלַכֵּת אֶל־תְּרִשִׁישׁ : וַיִּשְׁכַּב
יְהוֹשֻׁפָט עִם אֲבֹתָיו וַיִּקְבְּרֵם עִם אֲבֹתָיו בְּעִיר דָּוִד וַיִּמְלֹךְ

2 יְהוֹרָם בְּנֵוֹ תַחְתָּיו : וְלֹא־אָחִים בְּנֵי יְהוֹשֻׁפָט עֲזָרִיָּה
וַיְחִיאֵל וַיְחִרְיָהוּ וְעֲזָרִיָּהוּ וּמִיכָאֵל וַשְׁפָטִיָּהוּ כָּל־אֱלֹהֵי

3 בְּנֵי יְהוֹשֻׁפָט מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל : וַיִּתֵּן לָהֶם אֲבִיהֶם מִתְּנֹת
רְבוֹת לְכֶסֶף וְלַזָּהָב וְלַמַּגְדָּנוֹת עִם־עָרֵי מְצֻרוֹת בְּיְהוּדָה

וְאֶת־הַמַּמְלָכָה נָתַן לַיהוֹרָם כִּי־הוּא הַבְּכוֹר :
4 וַיִּקַּם יְהוֹרָם עַל־מַמְלַכַת אָבִיו וַיִּתְחַזַּק

דְּוִיָּה רָגַ אֶת־כָּל־אֲחָיו בַּחֶרֶב וְגַם מִשְׂרֵי יִשְׂרָאֵל : בֶּן־
שְׁלִשִׁים וּשְׁתַּיִם שָׁנָה יְהוֹרָם בַּמַּלְכוּת וַשְׁמוֹנֶה שָׁנִים מֶלֶךְ

*A paterna
pietate ac
religione
multum
degenerat.*

6 בִּירוּשָׁלַם : וַיֵּלֶךְ בְּרִדְקָי מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל כַּאֲשֶׁר עָשׂוֹ
בֵּית אַחָאָב כִּי בֵּת אַחָאָב הִיְתָרָה לוֹ לַאֲשֶׁה וַיַּעַשׂ הָרַע

7 בַּעֲנֵי יְהוָה : וְלֹא־אָבָה יְהוָה לַהֲשִׁחִית אֶת־בֵּית דָּוִד
לְמַעַן הַבְּרִית אֲשֶׁר כָּרַת לְדָוִד וְכַאֲשֶׁר אָמַר לְתַת לוֹ

*Domesticis
externisque
bellis exer-
cetur.*

8 נִיר וְלִבְנָיו כָּל־הַיָּמִים : בַּיָּמִיו פָּשַׁע אָדוֹם מִתַּחַת יָד
9 יְהוּדָה וַיִּמְלִיכוּ עֲלֵיהֶם מֶלֶךְ : וַיַּעֲבֹר יְהוֹרָם עִם־שָׂרָיו

וְכָל־הַרְכָב עִמּוֹ וַיְהִי קָם לַיְלָה וַיִּךְ אֶת־אָדוֹם הַסּוֹבֵב
י אֱלִיוֹ וְאֶת־שָׂרֵי הַרְכָב : וַיִּפְשַׁע אָדוֹם מִתַּחַת יַד־יְהוּדָה

עַד הַיּוֹם הַזֶּה אֲזַת־פֶּשַׁע לִבְנֵהּ בַּעֲרַת הִיא מִתַּחַת יָדוֹ
11 כִּי עֲזָב אֶת־יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבֹתָיו : גַּם־הוּא עָשָׂה בְּמֹת

בְּהַרֵי יְהוּדָה וַיִּזַן אֶת־יְשִׁבֵי יְרוּשָׁלַם וַיִּדַּח אֶת־יְהוּדָה :
וַיָּבֵא אֱלִיוֹ מִכְּתָב מֵאֱלִיָּהוּ הַנָּבִיא לֵאמֹר
כֹּה

כֹּה

כה אמר יהוה אלהי דויד אביך תחת אשר לא הלכת
 בדרכי יהושפט אביך ובדרכי אסא מלך יהודה :
 ותלך בדרך מלכי ישראל ותזנה את יהודה ואת ישבי
 13 ירושלם כהזנות בית אחאב וגם את אחד בית אביך
 הטובים ממה הרגת : הנה יהוה נגף מגפה גדולה
 14 בעמך ובבניך ובנשיך ובכל רבושך : ואתה בחליים טו
 רבים במחלה מעד עד יצאו מעד מן החלי ימים על-
 ימים : ויער יהוה על יהורם את רוח הפלשתים
 16 והערכים אשר על יד כושים : ויעלו ביהודה ויבקעוה
 17 וישבו את כל הרכוש הנמצא לבית המלך וגם בניו
 ונשיו ולא נשאר לו בן כי אם יהואחז קטן בניו :
 18 ואחרי כל זאת נגפו יהוה במעו לחלי לאין מרפא :
 19 ויהי לימים מימים וכעת צאת הקץ לימים שנים יצאו
 מעו עם חליו וימת בתחלאים רעים ולא עשו לו עמו
 שרפה כשרפת אבתיו : בן שלשים ושתים הירח כ
 במלכו ושמונה שנים מלך בירושלם וילד בלא חמדה
 20 ויקברוהו בעיר דויד ולא בקברות המלכים : וימליכו
 21 יושבי ירושלם את אחזיהו בנו הקטן תחתיו כי כל
 הראשנים הרג הגדוד הבא בערכים למחנה וימלך
 22 אחזיהו בן יהורם מלך יהודה :

Tandem ex
fado mor-
bo moritur.

Cap. XXII.
Paterno
sceptro po-
titur Achaz-
ias.

כב

2 בן ארבעים ושתים שנה אחזיהו
 במלכו ושנה אחת מלך בירושלם ושם אמו עתליהו
 בת עמרי : גם הוא הלך בדרכי בית אחאב כי
 3 אמו היתה יועצתו להרשיע : ויעש הרע בעני יהוה
 4 כבית אחאב כי המה הירלו יועצים אחרי מורת אביו
 למשחית לו : גם בעצתם הלך וילך ארת יהורם בן-ה
 אחאב מלך ישראל למלחמה על חזאל מלך ארם
 5 ברמות גלעד ויבו הרמים את יורם : וישב
 6 להתרפא

Rex pari-
ter impius.

Arma fa-
ciat cum
Foramo
Israëlis Re-
ge contra
Syros.

*Quam in-
viseret fo-
ramum,
qui, ex
vulnere, in
prelio ac-
cepto, de-
cumbat,*

*Una cum
Foramo à
Jehu in-
terficitur.*

*Quà occa-
sione Atha-
lia, extin-
ctâ stirpe
regiâ, re-
gnum in-
vadit.*

*Cap. xxiii.
Ceterum
septimo an-
no Forada
Pontifex
Joam, A-
chazis fi-
lium, à ce-
de serva-
tun,*

להתרפא ביזרעאל כי המכים אשר הכהו ברמה
 בהלחמו את חזהאל מלך ארם ועזריהו בן יהורם
 מלך יהודה ירד לראות את יהורם בן אחאב ביזרעאל
 7 כי חלה הוא: ומאלהים היתה תבוסת אחזיהו לבוא
 אל יזרם ובבואו יצא עם יהורם אל יהוא בן נמשי אשר
 8 משחו יהוה להכרית את בית אחאב: ויהי כהשפט
 יהוא עם בית אחאב וימצא את שרי יהודה ובני אחי
 9 אחזיהו משרתים לאחזיהו ויהרגם: ויבקש את
 אחזיהו וילכדו והוא מתחבא בשמרון ויבאהו אל
 יהוא וימיתו ויקברו כי אמרו בן יהושפט הוא
 אשר הרש את יהודה בכל לבבו ואין לבית אחזיהו
 י לעצר כח לממלכה: ועתליוהו אם
 אחזיהו ראתה כי ימת בנה ותקם ורתנדב
 את כל זרע הממלכה לבית יהודה:

11 ותקח יהושבעת בת המלך את יואש
 בן אחזיהו ותגנב אתו מתוך בני המלך המומתים
 ותתן אתו וארז מניקתו בחדר המטות ותסתירהו
 יהושבעת בת המלך יהורם אשת יהוידע הכהן כי היא
 היתה אחות אחזיהו מפני עתליוהו ולא המיתתו:
 12 ויהי אתם בבית האלהים מתחבא שש שנים ועתליוהו
 אבן מלכת על הארץ: ובשנה השביעית

התחזק יהוידע ויקח את שרי המאות לעזריה בן
 ירחם ולישמעאל בן יהוחנן ולעזריהו בן עובד וארז
 מעשיהו בן עדיהו ואת אלישפט בן זכריעמו בכרית:
 2 ויסבו ביהודה ויקבצו את הלויים מפל ערי יהודה
 3 וראשי האבות לישראל ויבאו אל ירושלים: ויכרת
 כל הקהל ברית בבית האלהים עם המלך ויאמר
 להם הנר בן המלך ימלך כאשר דבר יהודה על בני
 דויד

דויד: זה הדבר אשר תעשו השלשית מכם באי 4
 השבת לכהנים וללויים לשערי הספים: והשלשית ה 5
 בבית המלך והשלשית בשער היסוד וכל העם 6
 בחצרות בית יהוה: ואל יבוא בית יהוה כי אם 6
 הכהנים והמשרתים ללויים המה יבאו כי קדש המה 7
 וכל העם ישמרו משמרת יהוה: והקיפו הלויים את 7
 המלך סביב איש וכליו בידו והבא אל הבית יומת והיו 8
 את המלך בבאו ובצאתו: ויעשו הלויים וכל יהודה 8
 ככל אשר צוה יהוה וידע הכהן ויקחו איש את אנשיו 9
 באי השבת עם יוצאי השבת כי לא פטר יהוה הכהן 9
 את המחלקות: ויתן יהוה הכהן 9
 לשרי המאורת את החניתים ואת המגנות ואת 10
 השלטים אשר למלך דויד אשר בית האלהים: ויעמד 10
 את כל העם ואיש שלחו בידו מכתף הבית הימנית 11
 עד כתף הבית השמאלית למזבח ולבית על המלך 11
 סביב: ויצאו את כן המלך ויתנו עליו ארג הנזר 11
 ואת העדות וימליכו אותו וימשהו יהוה ובנו 12
 ויאמרו יחי המלך: ותשמע עתליהו 12
 את קול העם הרצים והמהללים את המלך ותבוא 13
 אל העם בית יהוה: ותרא והנה המלך עומד על 13
 עמודו במבוא והשרים והחצרות על המלך וכל 14
 עם הארץ שמח ותוקע בחצרות והמשוררים בכלי 14
 השיר ומודיעים להלל ותקרע עתליהו את בגדיה 14
 ותאמר קשר קשר: ויצא יהוה 14
 הכהן את שרי המאות ופקודי החיל ויאמר אלהם 15
 הוציאוה אל מבית השררות והבא אחריה יומת 15
 בחרב כי אמר הכהן לא תמיתוה בית יהוה: וישמו טו
 ל הידים ותבוא אל מבוא שער הסוסים בית המלך 15
 ומיתוה

In conspe-
ctum populi
producit.
ac imposito
diademate,
Regem ap-
pellat.

Athaliani
interve-
nientem
abripi ne-
carique ju-
bes.

16 וימיתוה שם: ויכרת יהוידע ברירת

בינו ובין כל העם ובין המלך להיות לעם ליהוה:

*Profanas
aras ever-
tit, ac cul-
tum Dei
restituit.*

17 ויבאו כל העם בית הבעל ויתצוהו ואת מזבחתיו

ואת צלמיו שברו ואת מתן כהן הבעל הרגו לפני

18 המזבחות: וישם יהוידע פקדת בית יהוה ביד הכהנים

הלויים אשר חלק דויד על בית יהוה להעלות עלות

יהוה ככתוב בתורת משה בשמחה ובשיר על ידי

19 דויד: ויעמד השוערים על שערי בית יהוה ולא יבוא

כטמא לכל דבר: ויקח את שרי המאות ואת האדירים

ואת המושלים בעם ואת כל עם הארץ ויורד את

המלך מבית יהוה ויבאו בתוך שער העליון בית

21 המלך וישבו את המלך על כסא הממלכה וישמחו

כל עם הארץ והעיר שקטה ואת עת ליהו המיתו

בן שבע שנים יאש במלכו

*Cap. xxiv.
Foe pri-
mordia
egregia ac
sancta.*

כד

וארבעים שנה מלך בירושלם וישם אמו צבירה מבאר

2 שבע: ויעש יאש הישר בעיני יהוה כל ימי יהוידע

3 הכהן: וישאלו יהוידע נשים שתיים

4 ויולד בנים ובנות: והי אחרי כן היה עס לב יואש

*Templum
instaurat,
& ornat.*

הלחדש את בית יהוה: ויקבץ את הכהנים והלויים

ויאמר להם צאו לערי יהודה וקבצו מכל ישראל

כסף לחזק את בית אלהיכם מדי שנה בשנה ואתם

תמהרו לדבר ולא מהרו הלויים:

6 ויקרא המלך ליהוידע הראשון ואמר

לו מדוע לא אדרשת על הלויים להביא מיהודה

ומירושלם את משאת משה עבד יהוה והקדל

7 לישראל לאהל העדות: כיעתליהו המרשעת

בניה פרצו את בית האלהים וגם כל קדשי בית יהוה

8 עשו לבעלים: ויאמר המלך ויעשו ארון אחד ויתגרו

בשער R rrr א 10

בשער בית יהוה חוצה : ויתנו קול ביהודה
 ובירושלם להביא ליהוה משאת משה עבד האלהים
 על ישראל במדבר : וישמחו כל השרים וכל העם
 ויביאו וישליכו לארון עד לבלה : ויהי בעת יביא
 את הארון אל פקנת המלך ביד הלויים וכראותם
 בירב הכסף ובא סופר המלך ופקיד כהן הראש
 ויערו את הארון וישארו וישיבהו אל מקמו כה עשו
 ליום ביום ויאספו כסף לרב : ויתנהו המלך ויהודיע
 אל עושה מלאכת עבודת בית יהוה ויהיו שברים
 הצבים וחרשים לחדש בית יהוה וגם לחרשי ברזל
 ונחשת לחזק את בית יהוה : ויעשו עשי המלאכה
 ותעל ארוכה למלאכה בידם ויעמרו את בית
 האלהים על מתכנתו ויאמרו : וככלורתם
 הביאו לפני המלך ויהודיע את שאר הכסף
 ויעשו כלים לבית יהוה כלי שרת והעלות
 וכפורת וכלי זהב וכסף ויהיו מעלים עלות בבית
 יהוה תמיד כל ימי יהודיע :

ויזקן יהודיע וישבע ימים וימת בן טו
 מאה ושלשים שנה במורתו : ויקברו בעיר
 דויד עם המלכים כיעשה טובת בישראל
 ועם האלהים וביתו : ואחרי מות יהודיע
 באו שרי יהודה וישתחוו למלך אז שמע המלך
 אליהם : ויעזבו את בית יהוה אלהי אבותיהם ויעבדו
 את האשרים ואת העצבים ויהי קצף על יהודה
 וירושלם באשמתם זאת : וישלח בהם נביאים להשיבם
 אל יהוה ויעידו בסולא האזינו : ורוח אלהים לכשה ב
 את זכריה בן יהודיע הכהן ויעמד מעל לעם ויאמר
 להם כה אמר האלהים למה אתם עבדים את מצות
 יהוה

Mortuo Fo-
 jada, a
 pulcherri-
 mis initis
 degenerat,
 ac cultum
 Dei sacri-
 legio pol-
 luit.
 Fojada
 Pontificis
 filium, di-
 vino numi-
 ne actum,
 Regemque

*ob scelera
graviter
increpan-
tem, necari
jubet.*

יהוה ולא תצליחו כי עזבתם את יהוה ויעזב אתכם :
21 ויקשרו עליו ויהרגוהו אבן כמצות המלך בחצר בית
22 יהוה : ולא זכר יואש המלך החסד אשר עשה
יהוה עמו ויהרג ארז בנו וכמותו אמר יהוה
יהוה וידרש :

*Deus ipse
hostes Sy-
ros immit-
tit.*

23 ויהי לתקופת השנה עלה עליו חיל ארס ויבאו אל-
יהודה וירושלם וישחיתו את כל שרי העם מעסו כל-
24 שללם שלחו למלך דרמשק : כי במצער אנשים
באו חיל ארס ויהוה נתן בידם חיל לרוב מאד כי עזבו
את יהוה אלהי אבותיהם ואת יואש עשו שפטים :

*Tandem do-
mestico-
rum scelere
cavit.*

כה ובלכתם ממנו כי עזבו אתו במחליים רבים התקשרו
עליו עבדיו בדמי בני יהודה ערה בהן ויהרגוהו על מנתו
וימרו ויקברוהו בעיר דויד ולא קברוהו בקברות
26 המלכים : ואלה המתקשרים עליו זכר בן שמעת

יב קרי

27 העמונית ויהוזבד בן שמרית המואבית : ובניו ורב
המשא עליו ויסוד בית האלהים הנם פתובים על-
מדרש ספר המלכים וימלך אמציהו בנו תחתיו :

*Cap XXV.
Amazias in
principa-
tum succed-
dit, pius in
Deum
iuxta, ac
parentem.*

בן עשרים וחמש שנה מלך אמציהו
ועשרים ותשע שנה מלך ביהושלם ושם אמו יהועדן
2 מירושלים : ויעשה ישר בעיני יהוה רק לא בלבב
3 שלם : ויהי כאשר חזקה הממלכה עליו ויהרג את
4 עבדיו המכים את המלך אביו : ואת בניהם לא המית
כי ככתוב בתורה בספר משה אשר צוה יהוה לאמר
לא ימותו אבות על בנים ובנים לא ימותו על אבות
ה כי איש בחטאו ימותו : ויקבץ אמציהו
את יהודה ויעמידם לבית אבות לשרי האלפים ולשרי
המאות לכל יהודה ובנימן ויפקדם למכון עשרים שנה
ומעלה ומצאם שלש מאות אלף בחור ויצא צבא

כה

6 אחזרמח וצנה: וישפר מִיִּשְׂרָאֵל מֵאֵה אֶלְפֵי גְבוּרֵי חֵיל
 7 בְּמֵאָה כֶּכֶר כֶּסֶף: וְאִישׁ הָאֱלֹהִים בָּא אֵלָיו לֵאמֹר
 8 הַמֶּלֶךְ אֵלֶיכֶם עִמָּךְ צָבֵא יִשְׂרָאֵל כִּי אֵין יְהוָה עִם־
 9 יִשְׂרָאֵל כָּל בְּנֵי אִפְרַיִם: כִּי אִם בָּא אִתָּה עֲשֵׂה חֶזֶק
 10 לְמַלְחָמָה יִכְשִׁילְךָ הָאֱלֹהִים לִפְנֵי אֹיֵב כִּי יִשְׁכַּח
 11 בְּאֱלֹהִים לַעְזֹר וּלְהַכְשִׁיל: וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָהוּ לְאִישׁ
 12 הָאֱלֹהִים וּמָה לַעְשׂוֹת לְמֵאוֹת הַכֹּכֵר אֲשֶׁר נָתַתִּי יְיָ
 13 לְגִרְוֹד יִשְׂרָאֵל וַיֹּאמֶר אִישׁ הָאֱלֹהִים יִשְׁלַח לְתַת לְךָ
 14 הַרְבֵּה מְזָה: וַיְבַדִּילֵם אֲמַצְיָהוּ לְהַגְרוֹד אֲשֶׁר בָּא אֵלָיו
 15 מֵאִפְרַיִם לְלַכֵּת לְמִקְוֵם וַיַּחַר אַפָּם מְאֹד בַּיהוָה
 16 וַיָּשׁוּבוּ לְמִקְוֵם בְּחָרֵי אָף: וַאֲמַצְיָהוּ

Insignem
 contra E-
 domaos vi-
 toriam
 consecutus

17 הַתְּחִזֵּק וַיִּנְהַג אֶת עַמּוֹ וַיִּלְךְ גֵּיָא הַמֶּלֶךְ וַיָּךְ אֶת־בְּנֵי־
 18 שְׁעִיר עֶשְׂרֵת אֲלָפִים: וְעֶשְׂרֵת אֲלָפִים חַיִּים שָׁבוּ בְנֵי־
 19 יְהוּדָה וַיְבִיאוּם לְרֹאשׁ הַסַּלַּע וַיִּשְׁלִיכוּם מֵרֹאשׁ הַסַּלַּע
 20 וְכָל־סֶבֶקֶעוֹ: וּבְנֵי הַגְרוֹד אֲשֶׁר הָשִׁיב אֲמַצְיָהוּ מִלְּכַת
 21 עַמּוֹ לְמַלְחָמָה וַיִּפְשְׁטוּ בְּעַרְיֵי הַיְהוּדָה מִשְׁמֵרוֹן וְעַד־בֵּית
 22 חֹרֹן וַיָּכּוּ מֵהֶם שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וַיָּבּוּ בְּזֵה רַבָּה:

23 וַיְהִי אַחֲרָיֶם בּוֹא אֲמַצְיָהוּ מִהַכּוֹרֶת אֶת־אֲדוּמִים
 24 וַיָּבֵא אֶת־אֱלֹהֵי בְנֵי שְׁעִיר וַיַּעֲמִדֵם לוֹ לְאֱלֹהִים
 25 וּלְפָנֵיהֶם יִשְׁתַּחֲוֶה וְלֹהֵם יִקְטֹר: וַיַּחַר אָף יְהוָה טו
 26 בְּאֲמַצְיָהוּ וַיִּשְׁלַח אֵלָיו נְבִיא וַיֹּאמֶר אֵלָיו לְמָה דַרְשַׁת
 27 אֶת־אֱלֹהֵי הָעַם אֲשֶׁר לֹא הִצִּילוּ אֶת עַמָּם מִיָּד: וַיְהִי ו
 28 בְּדַבְּרוֹ אֵלָיו וַיֹּאמֶר לוֹ הֲלִיֹעֵץ לְמֶלֶךְ נִתְּנוֹךְ חֹדֶר לְךָ
 29 לְמָה יִכּוּךָ וַיַּחְדֵּל הַנְּבִיא וַיֹּאמֶר יָדַעְתִּי כִּי־עֵץ אֱלֹהִים
 30 לְהִשְׁחִיתְךָ כִּי עֲשִׂית זֹאת וְלֹא שָׁמַעְתָּ לְעֲצָתִי:

Ad sedam
 idolola-
 triam de-
 labitur,
 victaque
 gentis Deos
 colit.

31 וַיֹּעֵץ אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וַיִּשְׁלַח אֶל־יוֹאָשׁ
 32 בֶּן־יְהוֹאָחָז בֶּן־יְהוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר לְךָ נִתְּרָאָה
 33 פָּנִים: וַיִּשְׁלַח יוֹאָשׁ מֶלֶךְ־יִשְׂרָאֵל אֶל־אֲמַצְיָהוּ מֶלֶךְ־
 34 יְהוּדָה

Foam Sa-
 maria Re-
 gem teme-
 re bello la-
 cessit:

יהודה לאמר החוח אשר בלבנון שלח אל הארז אשר
בלבנון לאמר תנה את בתיך לבני לאשה ותעבר חית
19 השדה אשר בלבנון ותרמס את החוח: אמרת הנה
הכית את אדום ונשאך לכך להכביר עתה שבה
בביתך למרה תתגרה ברעה ונפלת אתה ויהודה
כ עמך: ולא שמע אמציהו כי מהאלהים היא למען
21 תתם ביד כירדשו את אלהי אדום: ועל יואש מלך
ישראל ויתראו פנים הוא ואמציהו מלך יהודה בבית
22 שמש אשר ליהודה: וינגף יהודה לפני ישראל וינסו
23 איש לאהלו: ואת אמציהו מלך יהודה בן יואש בן
יהואחז תפש יואש מלך ישראל בבית שמש ויביאהו
ירושלם ויפרץ בחומת ירושלם משער אפרים עד
24 שער הפונה ארבע מאות אמה: וכל הזה בוהבסף
ואת כל הכלים הנמצאים בבית האלהים עם עבד
אדום ואת אצרות בית המלך ואת בני התערכות
כה וישב שמרון: ויחי אמציהו בן יואש
מלך יהודה אחרי מות יואש בן יהואחז מלך ישראל
26 חמש עשרה שנה: ויתר דברי אמציהו הראשנים
והאחרונים הלא הנם כתובים על ספר מלכי יהודה
27 וישראל: ומעת אשר סר אמציהו מאחרי יהוה
ויקשרו עליו קשר בירושלם וינסו לכישה וישלחו אחריו
28 לכישה וימתו שם: וישארו על הפוסים ויקברו
א כו אתו עם אבתיו בעיר יהודה: ויקחו כל עם יהודה
את עזיהו והוא בן שש עשרה שנה וימליכו אתו תחת
21 אביו אמציהו: הוא כנה את אילות וישבה ליהודה
אחרי שכב המלך עם אבתיו:
3 בן שש עשרה שנה עזיהו כמלכו וחמשים
ושתים שנה מלך בירושלם ושם אמו יכיליה מן
Rrrr 3 1 10 ירושלם

vincitur.

capitur:

Ingentem vim auri argenticque, atque obsides dave cogitur:

Suorum scelere cecidit.

Cap. xxvi. Uzzia, regno adeptus.

ירושלם: ויעש הישר בעיני יהוה ככל אשר עשה 4

אמציהו אביו: ויהי לדרוש אלהים בימי זכריהו ה

המבין בראת האלהים ובימי דרשו את יהוה

הצליחו האלהים: ויצא וילחם בפלשתים ויפריץ 6

את חומת גת ואת חומת יבנה ואת חומת אשדוד

ויבנה ערים באשדוד ובפלשתים: ויעזרהו 7

האלהים על פלשתים ועל הערביים היושבים בגור יחיד 8

בעל והמעונים: ויתנו העמונים מנחה לעזיהו וילך 8

שמו עד לבוא מצרים כי החזיק עד למעלה: ויבן 9

עזיהו מגדלים בירושלם על שער הפנה ועל שער

הגיא ועל המקצוע ויחזקם: ויבן מגדלים במדברי 10

ויחזק ברות רבים כי מקנה רב היה לו ובשפלה

ובמישור אכרים וכרמים כהרים ובכרמל כי אהב

אדמה הרה: ויהי לעזיהו חיל עשה 11

מלחמה וצאי צבא לגדוד במספר פקדתם ביריעואל יעאל קרן

הסופר ומעשיהו השופר על יד חנניהו משרי המלך:

כל מספר ראשי האבות לגבורי חיל אלפים ושש 12

מאות: ועל ידם חיל צבא שלש מאות אלף ושבעת 13

אלפים וחמש מאות עושי מלחמה בכח חיל לעזר

למלך על האויב: ויבן להם עזיהו לכל הצבא מגנים 14

ורמחים וכובעים ושרינות וקשתות ולאבני קלעים:

ויעש בירושלם חשכנות מחשבת חושב להיות על טו

המגדלים ועל הפנות לירוא בחצים ובאבנים גדלות

ויצא שמו עד למרחוק כי הפליא להעזר עד כי חזק:

ובחזקתו גבה לבו עד להשחית וימעל ביהוה אלהיו 16

ויבא אל היכל יהוה להקטיר על מזבח הקטרת:

ויבא אחריו עזריהו הכהן ועמו כהנים ליהוה שמונים 17

ויעמדו על עזיהו המלך ויאמרו לו לא לך 18

בני חיל: ויעמדו על עזיהו המלך ויאמרו לו לא לך

עזיהו

Sanctè.

Ac feliciter
imperium
admini-
strat.

ppm כז

הס' כרגש

Cum, con-
tra leges,
Sacerdo-
tum munia
caperet.

Ob pollutas

*religiones
templo ex-
pellitur.*

עזיהו להקטיר ליהוה כי לכהנים בני אחרון המקדשים
להקטיר צא מן המקדש כי מעלת ולא לך לכבוד
19 מיהוה אלהים : ויזעף עזיהו ובידו מקטרת להקטיר
ובזעפו עם הכהנים והצרעת זרחה במצחו לפני
כ הכהנים בבית יהוה מעל למזבח הקטרת : ויפן אליו
עזריהו כהן הראש וכל הכהנים והנה הוא מצרע
במצחו ויבהילוהו משמונס הוא נדחף לצאת כי נגעו

*Ac lepra
percutitur.
החמשת קרי*

20 יהוה : ויהי עזיהו המלך מצרע עד יום מותו וישב
בית החפשות מצרע כי נגזר מבית יהוה ויותם בנו
22 על בית המלך שופט ארץ עם הארץ : ויתר דברי
עזיהו הראשנים והאחרנים כתב ישעיהו בן אמון
23 הנביא : וישכב עזיהו עם אבתיו ויקברו אתו עם
אבתיו בשרה הקבורה אשר למלכים כי אמרו מצרע

Moritur.

*Cap. xxvii.
Sequitur
in regno
Jotham.
paterna
pietatis ha-
res.*

אכן הוא וימלך יותם בנו תחתיו :
עשרים וחמש שנה יותם במלכו ויש עשרה שנה
2 מלך בירושלם ושם אמו יושפה בת צדוק : ויעש
ה' אשר בעיני יהוה ככל אשר עשה עזיהו אביו רק לא
3 בא אל היכל יהוה ועוד העם משחיתים : הוא בנה
את שער בית יהוה העליון ובחומת העפל בנה לרוב :
4 וערים בנה בחר יהודה ובחרשים בנה בירניות
ה ומגדלים : והוא נלחם עם מלך בני עמון ויחזק עליהם
ויתנו לו בני עמון בשנה ההיא מאה ככר כסף
ועשרת אלפים כרים חטים ושעורים עשרת אלפים
זאת השיבו לו בני עמון ובשנה השנית והשלשית :
6 ויתחזק יותם כי הכין דרכיו לפני יהוה אלהיו :
7 ויתר דברי יותם וכל מלחמתיו ודרכיו הנם כתובים :

*Floventes
ipsius res.*

8 על ספר מלכי ישראל ויהודה :
עשרים וחמש שנה היה במלכו ויש עשרה שנה מלך
בירושלם R III 4 5 20

בירושלם: וישכב יותם עם אבתיו ויקברו אתו בעיר

Decedit, relicto filio Achaz.

כח בן עשרים

שנה אחז במלכו ושש עשרה שנה מלך בירושלם

Cap xxviii Qui patri dissimilimus, à vero numinis cultu defiscit.

ולא עשה הישר בעיני יהוה כדויד אביו: וילך בדרכי

מלכי ישראל וגם מסכות עשה לבעלים: והוא הקטיר

בניא בן הנם ויבער את בניו באש כתעכות הגוים

אשר הריש יהוה מפני בני ישראל: ויזבח ויקטר

A Regibus Syria & Samaria ingenti clade afficitur.

בכמות ועל הגבעות ותהרת כל עזרענן: ותנהוה

גדולה ויביאו דרמשק וגם ביד מלך ישראל נתן ויך

בו מכה גדולה: ויהרג פקח בן רמליהו ביהודה

מאה ועשרים אלף ביום אחד הכל בני חיל בעזבם

את יהוה אלהי אבותם: ויהרג

זכרי גבור אפרים את מעשיהו בן המלך וארת

עזריקם נגיד הבית וארת אלקנה משנה המלך:

וישבו בני ישראל מאחיהם מאתים אלף נשים בנים

ובנות וגם שלל רב כוון מהם ויביאו את השלל

Israelita in captivos Judaeorum pietatis exemplum edunt.

לשמרון: ושם היה נביא ליהוה ערד שמו ויצא לפני

הצבא הבא לשמרון ויאמר להם הנה בחמת יהוה

אלהי אבותיכם על יהודה נתנם בידכם ותהרגו בהם

בזעף עד לשמים הגיע: ועתה בני יהודה וירושלם

אתם אמרים לכבש לעבדים ולשפחות לכם

הלא רק אתם עמכם אשמורת ליהוה

אלהיכם: ועתה שמעוני והשיבו השביה

אשר שבתם מאחיהם כי חרון אף יהוה עליכם:

ויקמו אנשים מראשי בני אפרים עזריהו בן יהוחנן

ברכיהו בן משלמות ויחזקיהו בן שלם ועמשה בן

חדלי

13 חרלי על הכאים מן הצבא: ויאמרו להם לא תביאו את השביה הנה כי לאשמת יהוה עלינו אתם אמרים להסוף על חטאתנו ועל אשמתנו כי רבה אשמה לנו וחרון אף על ישראל: ויעזב החלוי את קמין בלא אסוף
 14 טו השביה ואת הבזה לפני השרים וכל הקהל: ויקמו האנשים אשר נקבו בשמות ויחזיקו בשביה וכל מערמיהם הלבישו מן השלל וילבשום וינעלום ויאכלום וישקום ויסכום וינהלום בחמרים לכל כושל ויביאום ירחו עיר התמרים אצל אחיהם וישבו שמרון:

16 בעת ההיא שלח המלך אחז על מלכי אשור לעזר לו: ועזר אדומים באו ויכו ביהודה וישבר שבי:
 18 ופלשתים פשטו בערי השפלה והנגב ליהודה וילכדו את בית שמש ואת אילון ואת הנדרות ואת שוכו וכנותיה ואת תמנה ואת כנותריה ואת גמזו ואת כנותיה וישבו שם: כי הכניע יהוה את יהודה בעבור אחז מלך ישראל כי הפריע כ ביהודה ומעול מעל ביהוה: ויבא עליו תלגת פלנאסר מלך אשור ויצר לו ולא חזקו:
 21 כי חלק אחז את בית יהוה ואת בית המלך והשרים ויתן למלך אשור ולא לעזרה לו: ובעת הצר לו ויוסף למעול ביהוה הוא המלך אחז: ויזבח לאלהי דרמשק המכים בו ויאמר כי אלהי מלכי ארם הם מעזרים אתם להם אזבח ויעזרוני והם היו לו להכשילו ולכל ישראל: ויאסף אחז את כלי בית האלהים ויקצץ את כלי בית האלהים ויסגר את דלתות בית יהוה כה ויעש לו מזבחות בכל פנה בירושלם: ובכל עיר ועיר ליהודה עשרה במורת לקטר לאלהים אחרים ויכעס

Deinde Edomai & Philistai Achazi regnum depopulantur.

Ille infractus ac contumax infandum in modum sacratissimam Templi religionem contaminat, atque in gentiles ritus transit.

ויכעס את יהוה אלהי אבותיו: ויתר דבריו וכל דרכיו 16
הראשנים והאחרונים הנם כתובים על ספר מלכי
יהודה וישראל: וישכב אחו עם אבותיו ויקברוהו בעיר 27
בירושלם כילא הביאוהו לקברי מלכי ישראל וימלך

יחזקיהו בנו תחתיו: יחזקיהו מלך בן כט

Cap. xxix.
Regnum
deinde ob-
tinet Hif-
kias, Rex
pietate ce-
lebris.

עשרים וחמש שנה ועשרים ותשע שנה מלך בירושלם
ושם אמו אביה בת זכריהו: ויעש הישר בעיני יהוה 2
בכל אשר עשה דויד אביו: הוא בשנה הראשונה 3
למלכו בחדש הראשון פתח את דלתות בית יהוה

Convocate
Sacerdo-
tum & Le-
uitarum
cetu.

ויחוקם: ויבא את הכהנים ואת הלויים ויאספם 4
לרחוב המזרח: ויאמר להם שמעוני הרוים ה 5
עתה התקדשו וקדשו את בית יהוה אלהי

אבותיכם והוציאו את הנדה מן הקדש: כי מעלו 6
אבותינו ועשו הרע בעיני יהוה אלהינו ויעזבוהו ויסבו
פניהם ממשכן יהוה ויתנו ערף: גם סגרו דלתות 7
האולם ויכבו את הנרות וקטרת לא הקטירו ועלה
לא העלו בקדש לאלהי ישראל: ויהי קצף יהוה על- 8

לועיה קרי

יהודה וירושלם ויתנם לזועה לשמה ולשרקה כאשר 9
אתם ראים בעיניכם: והנה נפלו אבותינו בחרב 9
ובנינו ובנותינו ונשינו בשבי על זאת: עתה עם לכבי 10
לכרות ברית ליהוה אלהי ישראל וישב ממנו חרון

מלרע

אפו: בני עתה אל תשלו כי בכם בחר יהוה 11
לעמד לפניו לשרתו ולהיות לו משרתים ומקטרים:
ויקמו הלויים מחרת בן עמשי ויואל בן עזריהו מן בני 12
הקהתי ומן בני סרדי קיש בן עבדי ועזריהו בן
יהללאל ומן הגרשני יואח בן זמה וערן בן יואח:

זיעאל קרי

ומן בני אליצפן שמרי ויעאל ומן בני אסף זכריהו 13
ומן בני היטן יחזאל ושמעי 14

יחזאל קרי ומתניהו:

ומן

טו ומן בני ידותון שמעיה ועזיאל: ויאספו את אחיהם

ויתקדשו ויבאו כמצות המלך בדברי יהוה לטהר בית

*Templum
paternis su-
perstitioni-
bus purgat.*

16 יהוה: ויבאו הכהנים לפנימה בית יהוה לטהר

ויציאו את כל הטמאה אשר מצאו בהיכל יהוה

לחצר בית יהוה ויקבלו הלויים להוציא לנחל קדרון

17 חוצה: ויחלו באחד לחדש הראשון לקדש וביום

שמונה לחדש באו לאולם יהוה ויקדשו את בית

יהוה לימים שמונה וביום ששה עשר לחדש הראשון

18 כלו: ויבאו פנימה אל חזקיהו המלך

ויאמרו טהרנו את כל בית יהוה ואת מזבח העולה

ואת כל כליו ואת שלחן המערכת ואת כל כליו:

19 ואת כל הכלים אשר הזניח המלך אחז במלכותו

במעלו הכנו והקדשנו והנם לפני מזבח יהוה:

*Multi quoque
sacrificiis
divinum
numen pro-
pitiat.*

כ וישכם חזקיהו המלך ויאסף את שרי

21 העיר ויעל בית יהוה: ויבאו פרים שבעה ואילים

שבעה וכבשים שבעה וצפירי עזים שבעה לחטאת

על הממלכה ועל המקדש ועל יהודה ויאמר לבני

22 אהרן הכהנים להעלות על מזבח יהוה: וישחטו

הבקר ויקבלו הכהנים את הדם ויזרקו המזבחה

וישחטו האילים ויזרקו הדם המזבחה וישחטו הכבשים

23 ויזרקו הדם המזבחה: ויגישו את שעירי החטאת

24 לפני המלך והקהל ויסמכו ידיהם עליהם: וישחטום

הכהנים ויחטאו את דמם המזבחה לכפר על כל

ישראל כי לכל ישראל אמר המלך העולה החטאת:

כה ויעמר את הלויים בית יהוה במצלותים בנבלים

ובכנרות במצות דוד וגר חזרה המלך ונתן הנביא

26 כי ביד יהוה המצוה ביד נביאיו: ויעמדו

27 הלויים בכלי דוד והכהנים בהצצרות: ויאמר חזקיהו

להעלות

להעלות העלה להמזבח ובעת החל העולה החל

שיר יהוה והחצצרות ועל ידי כלי דוד מלך ישראל :

28 וכל הקהל משתחיים והשיר משורר והחצצרות

29 מחצצרים הכר עד לכלות העלה : וככלות

להעלות כרעו המלך וכל הנמצאים אתו וישתחוו :

ויאמר יחזקיהו המלך והשרים ללוים להלל ליהוה ל

בדברי דוד ואסף החזה ויהללו עד לשמחה ויקרו

31 וישתחוו : ויען יחזקיהו ויאמר

עתה מלאתם ידכם ליהוה גשו והביאו זבחים

ותודות לבית יהוה ויביאו הקהל זבחים ותודות וכל

32 גריב לב עלות : ויהי מספר העלה אשר הביאו

הקהל בקר שבעים אילים מאה כבשים מאתים

33 לעלה ליהוה כל אלה : והקדשים בקר שש

34 מאות וצאן שלשת אלפים : רק הכהנים היו למעט

ולא יכלו להפשיט את כל העלות ויחזקום אחיהם

הלוים עד בלות המלאכה ועד יתקדשו הכהנים כי

הלוים ישרי לבב להתקדש מהכהנים : וגם עולה לה

לרב בחלבי השלמים ובנסכים לעלה ותכון עבודת

בית יהוה : וישמח יחזקיהו וכל העם על ההכין

36 א האלהים לעם פי בפתאום הירה הדבר : וישלח

יחזקיהו על כל ישראל ויהודה וגם אגרות כתב

על אפרים ומנשה לבוא לבית יהוה בירושלם

2 לעשות פסח ליהוה אלהי ישראל : ויען המלך

ושריו וכל הקהל בירושלם לעשות הפסח בחדש

3 השני : כי לא יכלו לעשתו בעת ההיא כי

הכהנים לא התקדשו למדי והעם לא

4 נאספו לירושלם : וישר הדבר בעיני המלך

ובעיני כל הקהל : ויעמדו דבר להעביר ה

קול

Cap. xxx.
Sancto ritu
Pascha ce-
lebraturus.
universum
Israëlem
per literas
Hierosoly-
mam con-
vocat :

קול בכל ישראל מבאר שבע ועד הן
 לבוא לעשות פסח ליהוה אלהי ישראל
 בירושלם כי לא לרב עשו ככתוב : וילכו
 הרצים באגרות מיד המלך ושריו בכל ישראל ויהודה
 וכמצות המלך לאמר בני ישראל שובו אל יהוה
 אלהי אברהם יצחק וישראל וישב אל הפליטה
 הנשארת לכם מכף מלכי אשור : ואל תהיו
 כאבותיכם וכאחיהם אשר מעלו ביהוה אלהי
 אבותיהם ויתנם לשמה כאשר אתם ראים : עתה
 אל תקשו ערפכם כאבותיכם תנויד ליהוה ובאו
 למקדשו אשר הקדיש לעולם ועברו את יהוה
 אלהיכם וישב מכם חרון אפו : כי בשובכם על יהוה
 אחיהם ובניכם לרחמים לפני שוביהם ולשוב לארץ
 הזאת כי חנון ורחום יהוה אלהיכם ולא יסיר פנים

*Pars irrita
 ac ludibrio
 Regis nunci-
 os exci-
 piunt: pars
 religioso ob-
 sequio, ad
 solemne sa-
 crum sese
 comparant.*

מכם אם תשובו אליו : ויהיו הרצים
 עברים מעיר לעיר בארץ אפרים ומנשה ועד זבלון
 ויהיו משחיקים עליהם ומלעגים בם : אך אנשים
 מאשר ומנשה ומזבלון נכנעו ויבאו לירושלם : גם
 ביהודה היתה יד האלהים לתת להם לב אחד לעשות
 מצות המלך והשרים בדבר יהוה : ויאספו ירושלם
 עסרב לעשות את חג המצות בחדש השני קהל
 לרב מאד : ויקמו ויסרו את המזבחות אשר בירושלם
 ואת כל המקטרות הסירו וישליכו לגחל קדרון :
 וישחטו הפסח בארבעה עשר לחדש השני והכהנים
 והלויים נכלמו ויתקדשו וביאו עלות בית יהוה :
 ויעמדו על עמדם כמשפטם כתורת משה
 איש האלהים הכהנים זרקו את הדם מיד הלויים :
 כירבת בקהל אשר לא התקדשו והלויים על שחימת
 הפסחים

18 רַבְּסָחִים לְכָל לֹא טְהוֹר לְהַקְדִּישׁ לַיהוָה : פִּי
מִרְבֵּית הָעַם רַבַּת טַאֲפָרִים וּמִנְשֵׁה יִשְׁשַׁכְר וּזְבֻלוֹן לֹא
הִטְהֵרוּ כִּי־אָכְלוּ אֶת־הַפֶּסַח בְּלֹא כִכָּתוּב כִּי הַתְּפִלָּל
יִחֻקֶּיהוּ עֲלֵיהֶם לֵאמֹר יְהוָה הַטּוֹב יִכְפֹּר בְּעַד : כָּל־
19 לְבָבוֹ הִכִּין לְדַרוֹשׁ אֱלֹהִים יְהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתָיו וְלֹא
כִּטְהַרְתָּ הַקֹּדֶשׁ : וַיִּשְׁמַע יְהוָה אֶל־יִחְזַקִּיהוּ וַיִּרְפָּא כֹּ
אֶת־הָעַם :

21 וַיַּעֲשׂוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים בִּירוּשָׁלַם אֶת־חַג הַמִּצּוֹת
שִׁבְעַת יָמִים בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה וּמְהַלְלִים לַיהוָה יוֹם
22 בְּיוֹם הַלִּוּיִם וְהַכֹּהֲנִים בְּכָל־עֹז לַיהוָה : וַיְדַבֵּר יִחְזַקִּיהוּ
עַל־לֵב כָּל־הַלִּוּיִם הַמְּשִׁילִים שֶׁכֵּל־טוֹב לַיהוָה
וַיֹּאכְלוּ אֶת־הַמִּוֶּעַד שִׁבְעַת הַיָּמִים מִזִּבְחִים וּזְבִי
שְׁלָמִים וּמִתּוֹרִים לַיהוָה אֱלֹהֵי אֲבוֹתֵיהֶם : וַיִּוַעֲצוּ כָּל־
23 הַקָּהָל לַעֲשׂוֹת שִׁבְעַת יָמִים אַחֲרַיִם וַיַּעֲשׂוּ שִׁבְעַת יָמִים
שִׂמְחָה : כִּי־יִחְזַקִּיהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה הָרַם לַקָּהָל אֶלֶף
24 פָּרִים וְשִׁבְעַת אֲלָפִים צֹאן וְהַשְּׂרִים הָרַם לַקָּהָל
פָּרִים אֶלֶף וְצֹאן עֶשְׂרֵת אֲלָפִים וַיִּתְקַדְּשׁוּ כֹהֲנִים לְרַב :
וַיִּשְׁמְחוּ כָּל־קָהָל יְהוּדָה וְהַכֹּהֲנִים וְהַלִּוּיִם וְכָל־הַקָּהָל כֹּה
הַבָּאִים מִיִּשְׂרָאֵל וְהַגֵּרִים הַבָּאִים מֵאֶרֶץ יִשְׂרָאֵל
וְהַיּוֹשְׁבִים בְּיְהוּדָה : וַתְּהִי שִׂמְחָה גְדוֹלָה בִּירוּשָׁלַם כִּי
26 טִימֵי שְׁלֹמֹה בֶן־דָּוִד מֶלֶךְ יִשְׂרָאֵל לֹא־כִזְאת בִּירוּשָׁלַם :

Ac latan-
tes exul-
tantesque
festum ce-
lebrant.

וַיִּקְמוּ הַכֹּהֲנִים הַלִּוּיִם וַיְבָרְכוּ אֶת־הָעַם
וַיִּשְׁמַע בְּקוֹלָם וַתִּבְּאוּ תְּפִלָּתָם לְמַעַן קַדְּשׁוּ לַשָּׁמַיִם :
וּבְכָל־זֶמֶן כָּל־זֶמֶן יִצְאוּ כָּל־יִשְׂרָאֵל הַנִּמְצָאִים לְעֵרֵי
27 יְהוּדָה וַיִּשְׁבְּרוּ הַמִּצֵּבוֹת וַיַּגְדְּעוּ הָאֲשֵׁרִים וַיִּנְתְּצוּ אֶת־
הַבַּמּוֹת וְאֶת־הַמִּזְבְּחוֹת מִכָּל־יְהוּדָה וּבְנִימָן וּבְאֶפְרַיִם
וּמִנְשֵׁה עַד לְכַלְהָ וַיִּשׁוּבוּ כָּל־בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אִישׁ לְאַחֲזוֹתוֹ
לְעֵרֵיהֶם : וַיַּעֲמֵד יִחְזַקִּיהוּ אֶת־מַחְלַקוֹת הַכֹּהֲנִים
וְהַלִּוּיִם

Cap. xxxi.
Deorum
Ara ac
imagines
passim ever-
tuntur.
Hiskias re-
ligionem

לא

Summa
cum cura
ordinat.
Levitas fo-
vet.

Revocata
primitia-
rum ac
decimarum
lege.

הם' כרנש

והלויים על מחלקותם איש כפי עבדתו לכהנים
 וללויים לעלה ולשלמים לשרת ולהדור ולהלל
 3 בשערי מחנות יהוה: ומנת המלך מן רכושו לעלות
 לעלות הבקר והערב והעלור לשבתות ולחדשים
 4 ולמועדים ככתוב בתורת יהוה: ויאמר לעם ליושבי
 ירושלם לתת מנת הכהנים והלויים למען יחזקו
 ה בתורת יהוה: וכפרץ הדבר הרבו בני ישראל
 ראשית דגן תירוש ויצהר ודבש וכל תבואת שדה
 6 ומעשר הכל לרב הביאו: ובני ישראל ויהודה
 היושבים בערי יהודה גם הם מעשר בקר וצאן ומעשר
 קדשים המקדשים ליהוה אלהיהם הביאו ויתנו
 7 ערמות ערמות: בחדש השלשי
 8 החלו הערמות ליסוד ובחדש השביעי כלו: ויבאו
 יחזקיהו והשרים וראו את הערמות ויברכו את יהוה
 9 ואת עמו ישראל: וידרש יחזקיהו
 י על הכהנים והלויים על הערמות: ויאמר
 אליו עזריהו הכהן הראש לבית צדוק ויאמר מהחל
 התרומה לביא בית יהוה אכול ושבע והותר עד
 לרוב כי יהוה ברך את עמו והנותר את ההמון הזה:
 11 ויאמר יחזקיהו להכין לשכורת בבית
 12 יהוה ויכינו: ויביאו את התרומה והמעשר והקדשים
 יחזקיהו באמונה ועליהם נגיד כונניהו הלוי ושמעי אחיהו
 13 משנה: ויחיל ועזויהו ונחת ועשהאל וירימות
 ויזכר ואליאל ויסמכיהו ומחרת ובניהו פקידים מיר
 יחזקיהו כונניהו ושמעי אחיו במפקד יחזקיהו המלך ועזריהו
 14 נגיד בית האלהים: וקורא בן ימנה הלוי השוער
 למורה על גרבורת האלהים לתת תרומת יהוה
 15 וקדשי הקדשים: ועל ידו עדן ומנימן וישוע ושמעיהו
 אמרדיו

אמריהו ושכניהו בערי הכהנים באמונה לתת
 לאחיהם במחלקות כגדול כקטן: מלכר התיחשם¹⁶
 לזכרים מבן שלוש שנים ולמעלה לכל הבא לבית
 יהוה לדבר יום ביומו לעבודתם במשמרותם
 במחלקותיהם: ואת התיחש הכהנים לבית¹⁷
 אבותיהם והלויים מבן עשרים שנה ולמעלה
 במשמרותיהם במחלקותיהם: ולהתיחש בכל¹⁸
 טפם נשיהם ובניהם ובנותיהם לכר קרול כי
 באמונתם יתקדשו קדש: ולבני אהרן הכהנים בשדי¹⁹
 מגרש עריהם בכל עיר ועיר אנשים אשר נקבו בשמות
 לתת מנות לכל זכר בכהנים ולכל התיחש בלויים:
 ויעש כזאת חזקיהו בכל יהודה ויעש הטוב כ
 והישר והאמת לפני יהוה אלהיו: ובכל²¹
 מעשה אשר החל בעבודת בית האלהים
 ובתורה ובמצוה לדרש לאלהיו בכל לבבו
 עשה והצליח:

אחרי הדברים והאמת האלה בא סנחריב מלך אשור לב
 ויבא ביהודה ויחן על הערים הפצרות ויאמר לבקעם
 אליו: וירא חזקיהו כי בא סנחריב ופניו למלחמה²
 על ירושלם: ויעץ עם שריו וגבריו לסתום את³
 מימי העינות אשר מחוץ לעיר ויעזרהו: ויקבצו עם⁴
 רב ויסתמו את כל המעינות ואת הנחל השוטף
 בתוך הארץ לאמר למה יבוא מלכי אשור ומצאו
 מיס רבים: ויחזק ויבן את כל החומה הפרוצה ויעל ה
 על המגדלות ולחוצה החומה אחרת ויחזק את
 המלוא עיר הויד ויעש שלח לרב ומגנים: ויתן שרי⁶
 מלחמות על העם ויקבצם אליו אל רחוב שער
 העיר וידבר על לבבם לאמר: חזקו ואלו אלה⁷

Cap. xxxii.
 Assyriorum
 Rex fu-
 daam de-
 populatur,
 ac per le-
 gatos Hie-
 rosolymans
 tentat.

תראו

תִּירָאוּ וְאֵל־תַּחַתּוֹ מִפְּנֵי מֶלֶךְ אַשּׁוּר וּמִלְּפָנָי כָּל־הַהַמּוֹן
 8 אֲשֶׁר־עִמּוֹ כִּי־עִמְנוּ רַב מֵעִמּוֹ : עִמּוֹ זָרַע בִּשְׂרָוּ עִמְנוּ
 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ לְעִזְרָנוּ וּלְהִלָּחֵם מִלְּחַמְתֵּינוּ וַיִּסְמְכוּ
 הָעָם עַל־דְּבַר־יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה :
 9 אַחֲרֵי־זֶה שָׁלַח סַנְחֲרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עֲבָדָיו
 יְרוּשָׁלַיִם וְהוּא־עַל־לְכִישׁוֹכָר מִמְּשַׁלְתּוֹ עִמּוֹ עַל־
 יְחִזְקִיָּהוּ מֶלֶךְ־יְהוּדָה וְעַל־כָּל־יְהוּדָה אֲשֶׁר בִּירוּשָׁלַם
 יֵאמֹר : כֹּה־אָמַר סַנְחֲרִיב מֶלֶךְ־אַשּׁוּר עַל־מַרְ
 11 אַתֶּם בְּטַחִים וְשִׁבִים בְּמִצּוֹר בִּירוּשָׁלַם : הֲלֹא יְחִזְקִיָּהוּ
 מִסִּית אֶתְכֶם לַתֵּת אֶתְכֶם לְמוֹת בָּרַעַב וּבִצְמָא לֵאמֹר
 12 יְהוָה אֱלֹהֵינוּ יִצְּלֵנוּ מִכַּף מֶלֶךְ־אַשּׁוּר : הֲלֹא־הוּא־
 יְחִזְקִיָּהוּ הִסִּיר אֶת־כַּמּוֹתָיו וְאֶת־מִזְבְּחֹתָיו וַיֵּאמֶר
 לְיְהוּדָה וּלְיְרוּשָׁלַם לֵאמֹר לִפְנֵי מִזְבֵּחַ אֶחָד תִּשְׁתַּחֲוּ
 13 וְעָלְיוֹ תִקְטְרוּ : הֲלֹא תִרְעוּ מַה עָשִׂיתִי אֲנִי וְאֲבוֹתַי
 לְכָל עַמֵּי הָאָרְצוֹת הַיְכוֹל יְכַלּוּ אֱלֹהֵי גּוֹיֵי הָאָרְצוֹת
 14 לְהִצִּיל אֶת־אֲרָצָם מִיָּדִי : מִי בְּכָל־אֱלֹהֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה
 אֲשֶׁר הִחְרִימוּ אֲבוֹתַי אֲשֶׁר יְכוֹל לְהִצִּיל אֶת־עַמּוֹ
 15 מִיָּדִי כִּי יְכוֹל אֱלֹהֵיכֶם לְהִצִּיל אֶתְכֶם מִיָּדִי : וְעַתָּה
 אֵל־יֵשִׂא אֶתְכֶם חִזְקִיָּהוּ וְאֵל־יֵסִית אֶתְכֶם כִּזְאֵת וְאֵל־
 תִּאֲמִינוּ לוֹ כִּי־לֹא יְכוֹל כָּר־אֱלוֹהַי כָּל־גּוֹי וּמַמְלָכָה
 לְהִצִּיל עִמּוֹ מִיָּדִי וּמִיָּד אֲבוֹתַי אִף כִּי אֱלֹהֵיכֶם לֹא־יִצְּלוּ
 16 אֶתְכֶם מִיָּדִי : וְעוֹד דִּבְרוּ עֲבָדָיו עַל־יְהוָה הָאֱלֹהִים
 17 וְעַל יְחִזְקִיָּהוּ עֲבָדָיו : וּסְפָרִים כָּתַב לְחֶרֶף לְיְהוּדָה
 אֱלֹהֵי־יִשְׂרָאֵל וַיֵּאמֶר עָלְיוֹ לֵאמֹר כֹּה־אָמַר אֱלֹהֵי גּוֹיֵי הָאָרְצוֹת
 אֲשֶׁר לֹא־הִצִּילוּ עַמָּם מִיָּדִי בֶן־לֹא־יִצְּלֵ אֱלֹהֵי יְחִזְקִיָּהוּ
 18 עִמּוֹ מִיָּדִי : וַיִּקְרְאוּ בְּקוֹל־גְּדוֹל יְהוּדִית עַל־עַם יְרוּשָׁלַם
 אֲשֶׁר עַל־הַחוֹמָה לִירָאָם וּלְבַהֲלָם לְמַעַן יִלְכְּדוּ אֶת־
 19 הָעִיר : וַיִּדְבְּרוּ אֵל־אֱלֹהֵי יְרוּשָׁלַם כַּעַל אֱלֹהֵי עַמֵּי

ויתפלל ל

הארץ מעשה ידי האדם:

Hiskia pietate ac precibus hostes peluntur, ingenti strage divinitus immissa.

יחזקיהו המלך וישעיהו בן אמוץ הנביא על זאת

וישלה יהוה מלאך ויכחד ²¹

כל גבור חיל ונגיד ושר במחנה מלך אשור וישב

בבשר פנים לארצו ויבא בית אלהיו ומיצאו מעיו ומיצאו ^{קרי}

שם הפילהו בחרב: וישעיהו את יחזקיהו ואת ²²

ישבי ירושלם מיד סנחריב מלך אשור ומיד כל וינהלם

מסביב: ורבים מביאים מנחה ליהודה לירושלם ²³

ומגדנות ליחזקיהו מלך יהודה וישא לעיני כל הגוים

מאחריבן: בימים ההם חלה יחזקיהו ²⁴

עד למות ויתפלל אל יהוה ויאמר לו ומופת נתן לו:

ולא כגמול עליו השיב יחזקיהו כי גבה לבו ויהי עליו כה

קצף ועל יהודה וירושלם: ויבנע יחזקיהו בנבה לבו ²⁵

הוא וישבי ירושלם ולא בא עליהם קצף יהוה בימי

יחזקיהו: ויהי ליחזקיהו עשר וכבוד הרבה מאד ²⁷

ואוצרות עשה לו לכסף ולזהב ולאבן יקרה ולבשמים

ולמגנים ולכל כלי חמדה: ומספנות לתבואת דגן ²⁸

ותירוש ויצהר וארות לכל בהמה ובהמה ועדרים

לאורות: וערים עשה לו ומקנה צאן ובקר לרב כי ²⁹

נתן לו אלהים רכוש רב מאד: והוא יחזקיהו סתם ל

את מוצא מימי גיחון העליון וישרם למטה מערבה ^{חש' דגושה}

לעיר דויד ויצלה יחזקיהו בכל מעשהו: וכן במליצי ³¹

שרי בכל המשלחים עליו לדרש המופת אשר היה

בארץ עזבו האלהים לנסותו לדעת כל בלבבו:

ויתר דברי יחזקיהו וחסדיו הנם כתובים בחזון ³²

ישעיהו בן אמוץ הנביא על ספר מלכי יהודה

וישראל: וישב יחזקיהו עם אבתיו ויקברהו במעלה ³³

קברי בני דויד וכבוד עשו לו כמותו כל יהודה וישבי

ירושלם

Periculoso morbo laborans, divinà ope revalescit: Quo beneficio auctus, Deum per animi superbiam offendit. Iterumque poenitentia ductus, ad tempus caelestes iras avertit.

ירושלם וימלך מנשה בנו תחתיו:

אלג

Cap. xxxiii
Hiskia mor-
tuo, succe-
dit Menaf-
se, Rex im-
pius, ido-
lorum cul-
tor,

Scelerosif-
que sacris
mancipa-
tus,

Babylonio
carcere
paulatim
victus, at-
que resi-
piscens, in
regnum re-
ducitur:

בן שנים עשרה שנה מנשה במלכו וחמשים
 2 וחמש שנה מלך בירושלם: ויעש הרע בעיני יהוה
 כתועבות הגוים אשר הוריש יהוה מפני בני ישראל:
 3 וישב ויבן את הבמות אשר נתן יחזקיהו אביו ויקם
 מזבחות לפעלים ויעש אשרות וישתחו לכל צבא
 4 השמים ויעבד אתם: ובנה מזבחות בבית יהוה אשר
 ה אמר יהוה בירושלם יהיה שמי לעולם: ויבן
 מזבחות לכל צבא השמים בשתי הצרות בית
 6 יהוה: והוא העביר את בניו באש בני בן הנס ועונן
 ונחש וכסף ועשה אוב וידעני הרבה לעשות הרע
 7 בעיני יהוה להכעיסו: וישם את פסל הסמל אשר
 עשה בבית האלהים אשר אמר אלהים אל דויד ואל
 שלמה בנו בבית הזה ובירושלם אשר בחרתי מכל
 שבטי ישראל אשים את שמי לעולם:
 8 ולא אוסיף להסיר את רגל ישראל מעל האדמה
 אשר העמדתי לאבותיכם רק אם ישמרו לעשות את
 כל אשר צויתים לכל התורה והחקים והמשפטים
 9 ביד משה: ויתע מנשה את יהודה וישבי ירושלם
 לעשות רע מן הגוים אשר השמיד יהוה מפני בני
 10 ישראל: וידבר יהוה אל מנשה ואל עמו
 11 ולא הקשיבו: ויבא יהוה עליהם את שרי הצבא
 אשר למלך אשור וילכדו את מנשה בחוחים
 12 ויאסרוהו בנחשתים ויוליכוהו בבלה: וכחצר לו
 חלה את פני יהוה אלהיו ויכנע מאד מפני אלהי
 13 אבותיו: ויתפלל אליו ויעתר לו וישמע תחנונו
 וישיבהו ירושלם למלכותו וידע מנשה כי יהוה הוא
 14 האלהים: ואחר כך בנה חומה חיצונה לעיר דויד

מערכה לגיון בנחל ולבוא בשער הדגים וסבב
לעפל ויגביהה מאד וישם שריחיל בכל הערים

15 והבצרות ביהודה: ויסר את אלהי הנכר ואת הסמל
מבית יהודה וכל המזבחות אשר בנה בהר בית יהודה
ובירושלם וישלך חוצה לעיר: ויבן את מזבח יהוה

atque
Deum pa-
trium ve-
neratur,
cultumque
restituit.

16 ויזבח עליו זבחי שלמים ותורה ויאמר ליהודה
לעבוד את יהוה אלהי ישראל: אבל עוד העם זבחים
בכמות רק ליהודה אלהים: ויתר דברי מנשה

17 ותפלתו אל אלהיו ודברי החזים המדברים אליו
בשם יהוה אלהי ישראל הנם על דברי מלכי ישראל:
ותפלתו והעתר לו וכל חטאתו ומעלו והמקמות
18 אשר בנה בהם במורת והעמיד האשרים והפסלים
לפני הכנעו הנם כתובים על דברי חזיו: וישכב

Morienti
succedit
Amon, fi-
lius:

19 תחתיו:
בן עשרים ושתים שנה
20 אמון במלכו ושתים שנים מלך בירושלם: ויעש
הרע בעיני יהוה כאשר עשה מנשה אביו ולכל
הפסלים אשר עשה מנשה אביו זבח אמון
ויעבדם: ולא נכנע מלפני יהוה כהכנע מנשה אביו

Huic au-
tem Fofia.

21 כי הוא אמון הרבה אשמה: ויקשרו עליו עבדיו
וימיתו בביתו: ויכו עם הארץ את כל הקשרים כה

Cap. xxxiv.
Qui ab
ipsis impe-
rii primor-
dis, Davi-
dis proavi
pietatem
emulatus.

22 על המלך אמון וימליכו עם הארץ את יאשיהו בנו
תחתיו:
בן שמונה שנים יאשיהו לר
23 במלכו ושלשים ואחת שנה מלך בירושלם: ויעש
הישר בעיני יהוה וילך בדרכי דויד אביו ולא סר ימין
ושמאול:

24 ובשמונה שנים למלכו והוא עורנו נער החל לדרוש
לאלהי דויד אביו ובשתים עשרה שנה החל לטהר

את

את יהודה וירושלם מן הבמות והאשרים והפסילים
4 והמסכות: וינתצו לפניו את מזבחות הבעלים
והחמנים אשר למעלה מעליהם גרע והאשרים
והפסילים והמסכות שבר והרק ויזרק על פני
ה הקברים הזבחים להם: ועצמות כהנים שרף על-
מזבחותים ויטהר את יהודה ואת ירושלם: יחירי

*Magna
cum cura
religionem
ab idolo-
rum sordi-
bus expur-
gat:*

6 ובערי מנשה ואפרים ושמעון ועד נפתלי בחר בתייהם
7 סביב: וינתץ את המזבחות ואת האשרים והפסילים
כתת להרק וכל החמנים גרע בכל ארץ ישראל

*Ædemque
Domini
instaurat,
ac multipli-
ci opere
exornat.*

8 וישב לירושלם: ובשנת שמונה עשרה
למלכו לטהר את הארץ והבית שלה את שפן בן-
אצליהו ואת מעשיהו שר העיר ואת יואח בן יואחז
9 המזכיר לחזק את בית יהוה אלהיו: ויבאו אל-

חלקיהו הכהן הגדול ויתנו את הכסף המובא
בית אלהים אשר אספו הלויים שמרי הסף מיד
מנשה ואפרים ומכל שארית ישראל ומכל יהודה
י ובנימן וישבי ירושלם: ויתנו על יד עשה המלאכה

ויסובו קרי

המפקדים בבית יהוה ויתנו אתו עושי המלאכה אשר
11 עשים בבית יהוה לבדוק ולחזק הבית: ויתנו
לחרשים ולכנים לקנות אבני מחצב ועצים
למחברות ולקרות את הבתים אשר השחיתו מלכי
12 יהודה: והאנשים עשים באמונה במלאכה

ועליהם מפקדים יחרת ועבריהו הלויים מן בני
מררי וזכריהו ומשלם מן בני הקהתים לנצח והלויים
13 כל מבין בכלי שיר: ועל הסבלים ומנצחים לכל
עשה מלאכה לעבודה ועבודה ומהלויים סופרים

*Voluntatem
Legis, in
Templore-
portant.*

14 וישטריסו שוערים: ובהוציאם את הכסף המובא
בית יהוה מצא חלקיהו הכהן את ספר תורת
יהוה

סד ג 3 קט

יהוה ביד משה : ויען חלקיהו ויאמר אל-טו
 שפן הסופר ספר התורה מצאתי בבית יהוה ויתן
 חלקיהו את הספר אל-שפן : ויבא שפן את-16
 הספר אל המלך וישב עוד את המלך דבר לאמר
 כל אשר נתן ביד עבדיך הם עשים : ויתיכו את-17
 הכסף הנמצא בבית יהוה ויתנוהו על יד המפקדים
 ועל יד עושי המלאכה : ויגד שפן הסופר למלך 18
 לאמר ספר נתן לי חלקיהו הכהן ויקרא בו שפן
 לפני המלך : ויהי כשמע המלך את דברי התורה 19
 ויקרע את בגדיו : ויצו המלך את חלקיהו ואת-כ
 אחיקם בן שפן ואת עבדו בן מיכה ואת שפן הסופר
 ואת עשיה עבד המלך לאמר : לכו דרשו את יהוה 21
 בערי ובעד הנשאר בישראל וביהודה על דברי הספר
 אשר נמצא כי גדולה חמת יהוה אשר נתכה בנו על
 אשר לא שמרו אבותינו את דבר יהוה לעשות
 ככל הכתוב על הספר הזה : וילך חלקיהו 22
 ואשר המלך אל חלדה הנביאה אשר שלם בן-
 תוקהת בן חסרה שומר הכנדים והיא יושבת בירושלם יחידו
 במשנה וידברו אליה כזאת : ותאמר להם כה אמר 23
 יהוה אלהי ישראל אמרו לאיש אשר שלח אתכם אלי :
 כה אמר יהוה הנני מביא רעה על המקום 24
 הזה ועל יושביו את כל האלות הכתובות על הספר
 אשר קראו לפני מלך יהודה : תחת אשר עזבוני כה
 ויקטירו לאלהים אחרים למען הכעיסני בכל מעשי יחידו
 ידיהם ותתן חמתי במקום הזה ולא תכבה : ואל מלך 26
 יהודה השלח אתכם לדרוש ביהוה כה תאמרו אליו
 כה אמר יהוה אלהי ישראל הדברים אשר שמעת :
 יען רך לבבך ותבנעו לפני אלהים כשמעך את דבריו 27

*Sibi praelegi
 jubet : gra-
 viterque
 animo per-
 cussus ob-
 tristes gra-
 vesque sen-
 tentias.*

*Huldam
 Propheti-
 sam consu-
 jubet.*

על

על המקום הזה ועל ישיביו ותכנע לפני ותקרע את בגדיה ותכך לפני וגם אני שמעתי נאם יהוה: הנני אספק אל אבתיך ונאספת אל קברותיך בשלוס ולא תראינה עיניך בכל הרעה אשר אני מביא על המקום הזה ועל ישיביו וישיבו את המלך דבר:

*Solenne fe-
dus cum
Deo reno-
vat, uni-
versumque
Israelem in
eadem ver-
ba obstrin-
git.*

29 וישלח המלך ויאסף את כל זקני יהודה לירושלם: ועל המלך בית יהוה וכל איש יהודה וישיבי ירושלם והכהנים והלויים וכל העם מגדול ועד קטן ויקרא באזניהם את כל דברי ספר הברית הנמצא בית יהוה: ויעמד המלך על עמדו ויכרת את הברית לפני יהוה ללכת אחרי יהוה ולשמור את מצותיו ועדותיו וחקיו בכל לבבו ובכל נפשו לעשות את דברי הברית הכתובים על הספר הזה: ויעמד את כל הנמצא בירושלם ובנימין ועשו ישיבי ירושלם כברית 32 אלהים אלהי אבותיהם: ויסר יאשיהו את כל התעבות מכל הארצות אשר לבני ישראל ויעבד את כל הנמצא בישראל לעבד את יהוה אלהיהם כל ימיו לא סרו מאחרי יהוה אלהי אבותיהם:

לה

*Cap. xxxv.
Hierosoly-
mis Pascha
sanctissime
celebrat.*

ויעש יאשיהו בירושלם פסח ליהוה וישחטו 2 הפסח בארבעה עשר לחודש הראשון: ויעמד הכהנים על משמרותם ויחזקם לעבודת בית יהוה: ויאמר 3 ללויים המבוגרים לכל ישראל הקדושים ליהוה תנו את ארון הקדש בבירת אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את יהוה 4 אלהיכם ואת עמו ישראל: והכינו לבית אבותיכם כמחלקותיכם בכתב דויד מלך ישראל ובמכתב שלמה בנו: ועמדו בקדש לפלגורת בית האבות 6 לאחיכם בני העם וחלקת בית אב ללויים: וישחטו הפסח

הפסח והתקדשו והכינו לאחיהם לעשות כדבר יהוה

בִּיד־מִשָּׁה: וַיִּרְם יֵאֲשִׁיחוּ לְבְנֵי הָעָם צֶאֱן 7

כבשים ובני עזים הכל לפסחים לכל הנמצא למספר

שלשים אלף ובקר שלשת אלפים אלה מרכוש

המלך: ושריו לנדבה לעם לכהנים 8

וללוים הרימו חלקיה וזכריהו ויהואל נגיד בית

האלהים לכהנים נתנו לפסחים אלפים ושש מאות

ובקר שלש מאות: וכונניהו ושמעיהו ונתנאל אחיו 9 יחיד ו'

וחשביהו ויעיאל ויוזבר שרי הלוים הרימו ללוים

לפסחים חמשת אלפים ובקר חמש מאות:

ותכונן העבודה ויעמדו הכהנים עלי

עמרם והלוים על מחלקותם כמצות המלך: וישחטו 11

הפסח ויזרקו הכהנים מידם והלוים מפשיטתם: ויסרו 12

העלה לתתם למפלגות לבית אבות לבני העם

להקריב ליהוה ככרתוב בספר משה וכן לבקר:

ויבשלו הפסח באש כמשפט והקדשים בשלו בפירות 13

ובדודים ובצלחות ויריצו לכל בני העם: ואחר הכינו 14

להם ולכהנים כי הכהנים בני אהרן בהעלות העולה

והחלבים עד לילה והלוים הכינו להם ולכהנים בני

אהרן: והמשררים בני אסף על מעמדם כמצות דוד 15

ואסף והימן וידתון חוזה המלך והשערים לשער ושער

אין להם לסור מעל עבודתם כי אחיהם הלוים הכינו

להם: ותכונן כל עבודת יהוה ביום ההוא לעשות 16

הפסח והעלות עלות על מזבח יהוה כמצות המלך

יאשיהו: ויעשו בני ישראל הנמצאים את הפסח בעת 17

ההיא ואת חג המצות שבעת ימים: ולא נעשה פסח 18

כמהו בישראל מימי שמואל הנביא וכל מלכי

ישראל לא עשו כפסח אשר עשה יאשיהו והכהנים

והלוים

והלויים וכל יהודה וישראל הנמצא ויושב ירושלים:

בשמונה עשרה שנה למלכות יאשיהו 19

*In bello ,
contra Æ-
gypti Re-
gem temere
suscepto ,*

כ נעשה הפסח הזה: אחרי כל זאת אשר הכין יאשיהו את הבית עלה נכו מלך מצרים להלחם בכרפמיש

21 על פרת ויצא לקראתו יאשיהו: וישלח אליו מלאכים לאמרמה לי ולך מלך יהודה לא עליך אתה

היום כי אל בית מלחמת ואלהים אמר לבהלני חדל 22 לך מאלהים אשר עמי ואל ישחיתך: ולא הסב

יאשיהו פניו ממנו כי להלחם בו התחפש ולא שמע אל דברי נכו מפי אלהים ויבא להלחם כבקעת מגדו:

23 וירו הירים למלך יאשיהו ויאמר המלך לעבדיו 24 העבירוני כי החליתי מאד: ויעבירוהו עבדיו מן

*Ex vulnere
occumbit.*

המרכבה וירפיהו על רכב המשנה אשר לו ויליכו ירושלים וימת ויקבר בקברות אבתיו וכל יהודה וירושלם מתאבלים על יאשיהו:

כה ויקונן ירמיהו על יאשיהו ואמרו כל השרים והשרות בקינותיהם על יאשיהו עד היום ויתנום לחק

26 על ישראל והנם כתובים על הקינות: ויתר דברי יאשיהו וחסדיו ככתוב בתורת יהוה: ודבריו

הראשנים והאחרנים הנם כתובים על ספר מלכי ישראל ויהודה:

*Cap. xxxvi
Regnum
adipiscitur
Jehoachaz.*

אל ויקחו עם הארץ את יהואחז בן יאשיהו וימליכוהו 2 תחת אביו בירושלם: בן שלוש ועשרים שנה יואחז

3 במלכו ושלשה חדשים מלך בירושלם: ויסירהו מלך מצרים בירושלם וענש את הארץ מאה כפר כסף

*Deinde Fe-
bojakim.*

4 וכבר זהב: וימלך מלך מצרים את אליקים אחיו על יהודה וירושלם ויסב את שמו יהויקים ואת יואחז אחיו

ה לקח נכו וביאהו מצרימה: בן עשרים וחמש

וחמש שנה יהויקים במלכו ואחת עשרה שנה מלך
 בירושלם ויעש הרע בעיני יהוה אלהיו : עליו עלה 6
 נבוכדנאצר מלך בבל ויאסרהו בנחשתים להליכו
 בבלה : ומכלי בית יהוה הביא נבוכדנאצר לבבל 7
 ויתנם בהיכלו בבבל : ויתר דברי יהויקים ותועבותיו 8
 אשר עשה והנמצא עליו הנס כתובים על ספר מלכי
 ישראל ויהודה ומלך יהויכין בנו תחתיו :

*Post hunc
Fojachin.*

בן שמונה שנים יהויכין במלכו ושלשה
 חדשים ועשרת ימים מלך בירושלם ויעש הרע בעיני
 יהוה : ולתשובת השנה שלח המלך נבוכדנאצר 9
 ויבאהו בבלה עם כלי חמדת בית יהוה ומלך את-

*Tandem
Zedekia :
omnes in-
felici exitu.*

צדקיהו אחיו על יהודה וירושלם : בן 11
 עשרים ואחת שנה צדקיהו במלכו ואחת עשרה שנה
 מלך בירושלם : ויעש הרע בעיני יהוה אלהיו לא נכנע 12
 מלפני ירמיהו הנביא מפיהו יהוה וגם במלך נבוכדנאצר 13
 מרד אשר השביעו באלהים ויקש את ערפו ויאמץ קמץ בוס
 את לבבו משוב אל יהוה אלהי ישראל : גם כל שרי 14
 הכהנים והעם הרבו למעול מעל ככל תעבורת החגים יחיד
 ויטמאו את בית יהוה אשר הקדיש בירושלם : וישלח 15
 יהוה אלהי אבותיהם עליהם ביר מלאכיו השכם
 ושלוח כי חמל על עמו ועל מעונו : ויהיו מלעבים 16
 במלאכי האלהים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו

*Corruptif-
simo tan-
dem rerum
statu, cum
nihil prisci
sanctique
moris se-
peresset :
Deus genti
ac Temple
per Chal-*

עד עלות חמת יהוה בעמו עד לאין מרפא : ויעל 17
 עליהם את מלך כשדיים ויהרג בחוריהם בחרב בבית יחיד
 מקדשם ולא חמל על בחור ובתולה זקן וישש הכל
 נתן בידו : וכל כלי בית האלהים הגדלים 18
 והקטנים ואצרות בית יהוה ואוצרות המלך ושריו
 הכל הביא בבל : וישרפו את בית האלהים וינתצו את 19

חומת

*daos exci-
dium at-
tulit.*

חומת ירושלם וכל ארמנותיה שרפו באש וכל כלי
כמחמדיה להשחית: ויגל השארית מן החרב אל ככל
ויהיו לו ולבניו לעבדים עד מלך מלכות פרס:
21 למלאות דבר יהוה בפירמיהו עד רצתה הארץ את
שבתותיה כל ימי השמה שבתה למלאות שבעים
22 ובשנת אחת לכורש מלך פרס
שנה:

*Illa per an-
nos LXX
captiva, sub
initia Cyri
Regis de-
mum in fi-
nes patrios
reducitur.*

לכלות דבר יהוה בפירמיהו העיר יהוה את רוח
כורש מלך פרס ויעבר קול בכל מלכותו וגם
23 במכתב לאמר: כה אמר כורש מלך פרס כל
ממלכות הארץ נתן ליהוה אלהי השמים והוא פקד
עלי לבנות לו בית בירושלם אשר ביהודה מי בכם
מכל עמו יהוה אלהיו עמו ויעל:

חזק ונתחזק המחוקק לא יוזק

מכוס הפסוקים של כל דברי הימים אלף ושש מאות וחמשים וששה * ויראו את
הארץ וישמחו לראות סיון * ומצו ועל אצרות המלך עזמות בן עדיאל *
ומדריו חמשה ועשרים * עד אשר עד כה ברכני ה' סיון:

